

Compendiū

sustentationis pentū eoz qz quibus conuenit..

De phibitione duplicis auaricie. Duplicē auariciā. exteriorē scz 7 mentalē dicūt phiberi per p̄mū p̄ceptū per q̄rtū p̄ septimū per decimū Etenī respectū p̄mi p̄cepti auariciā q̄ iux̄ dictū apli ad ep̄. v. pprie idoloꝝ seruitus est deū nō debite colit. Respectū q̄rti p̄cepti manifestū est auariciā debite cōnriari honozationi subuentioni 7 p̄uisioni pentū et alioꝝ q̄bus cōuenit. Respectū vero septimi p̄cepti 7 decimi satisfacta est sup̄ declaratō Possēt et alijs mōis alijs qz respectibus et rōnibus ip̄a septeꝝ p̄cā capitalia per dicta decē legis p̄cepta et mandata phibita dici et assignari iux̄ varios cōceptus varias qz imaginationes hoim

Explicit sc̄dus tractatus huius libelli qui est de expositione decē p̄ceptorū seu mandatorū legis.

Tractatus tertius de septe sacris ec̄c̄e eoz declaratōe

In compendio
sam sacramentoz noui testamenti notitiā vidēdū

theologie de

est sūmatim in genere Quid sit sacramentū Quibus de causis instituta sunt sacra In q̄bus cōsistant An aliqua possint iterari. Quot sc̄ Et qualē ad vicia et ad v̄tutes contrarietate et ordinē habeāt Deī de quolibet sacramento tangendū est aliquid in speciali.

Diffinitio sacramēti eius expositio.

Diffinitio autē sacramēti ex verbis maḡi in. iij. sc̄iaꝝ elic̄ que est ista Sacramentum est inuisibilis gr̄e visibilis fōr imagineꝝ ip̄ius gerens et cā ex̄is Quā sic intellige Sacramentū ē fōr nō intrinseca quidē vt est accidēs vel forma eēntialis exterior Visibilis sic. i. vt sicut visus p̄ quolibz sensu ita visibile p̄ quolibz sensibili q̄si dicat Sacramentū est sensibile signū vel sensibile signatū seu figuratū Inuisibilis gr̄e. i. gr̄e que nō videt̄ vel nō sentit̄ sensu exteriori. Et hoc dicit ad d̄am decorl. cor. poris et h̄mōi que sunt gr̄e visibiles. Imaginē gerens. i. similitudinē ip̄ius scz gr̄e Verbi gr̄a Proprietas quedā naturalis cōnexa ē aq̄ que in sacro baptis̄mi gr̄am rep̄ntat inuisibilē. vt puta refrigeriū qd̄ est in aqua rep̄ntat refrigeriū gr̄e ab incendio fomit̄is. Et vis ablutiua que est in aqua. rep̄ntat ablu-tionē a macula originali Sequit̄ et cā ex̄is scilz ip̄ius gr̄e cōiter et large sumēdo causā. sic scz q̄ illō

Septē sacramētis

dīcat esse causa alicui⁹ rei sine quo res ipsa non sit. q̄uis sine eo fieri posset. De⁹ enī pprie et per se cā ē remissionis peccati et collatōnis gr̄e. Quia tam̄ hoc cōiter nō facit nisi ad exītiām sacri vbi sacm habēi pōt. ideo dicit cōiter sacm ipozū cā. q̄si illud sine quo hec non fiunt. **Q**uod si obīciat de corpore xpī vero qd̄ est sacm corpīs mystici vt infra dicef. qd̄ tñ nō est signū sēlibi le nec forma visibilis. Dic qd̄ corpus illud est sensibile et forma visibilis in ānexo licz in se nō sit. licz enī in sua vera et ppria natura nō sit visibile aut sensibile. est tñ visibile et sensibile in forma vel spē panis ānexi. **I**n cū dicit Sacm est inuisibilis gr̄e visibilis forma. intellige scz in se vel habēs annexū visibile vel sensibile.

Quibus de causis instituta sunt sacramenta.

Cōm magf in. iij. sñiaz instituta sūt sacramenta pp̄ humiliationē pp̄ter eruditionē pp̄ter exercitiū. **P**rop̄ hūiliationē videlz vt pp̄ deū subīciat peccoz curandus creatori. qui per auersionē a deo p̄ inordinatū āorem creature subiect⁹ est. Equū ei est vt vbi orit̄ peccm ibi et moriat̄. **D**e eruditōe. **P**rop̄ eruditōz vero vt per ipsa exteriora sacramēta ad aliq̄ spūalia cogitāda et cōsideranda erudiamur ⁊ excitemur. **E**xcitamur eteniz vt aduertam⁹ p̄ ea que exterius vident̄ purgatiōz

ecclesie

Clia

anime intrinsecā in sacro fieri. **S**i enī deus aiām curaret nulla extī⁹ dū purgat vel ante vel post cōposita specie nunq̄ cogitaret rudis homo de aliqua interiori purgatione. sed p̄ hec que exteri⁹ fieri vidz instruit et excitat ad recogitādū purgationē fieri interi⁹. **D**e exercitio. **P**ropter exercitiū vero vt. s. homo in his exerceatur vt picula ociositatis deuitet. qd̄ non referē hic ad actū sacmēti. qui in plibus iterari nō pōt. s. ad actū gr̄e sacramentalis. qui frequēter iterādus ē. **A**li⁹ modus. **N**el p̄dicta fm q̄sda distingue. qd̄ scz sacra data sūt clericis in exercitationē siue exercitiū. sibi enī exercitiū hnt in ipsa scz sacramenta ministrādo. vt celebrando. p̄nias iniūgendo. infirmos vngendo. et tā ipos q̄ sanos cōicando et alia sacra exhibendo. **I**n quib⁹ sufficienter poterūt occupari tā sacerdotes q̄ alij clerici qui tenent eoz esse ministri et coadiutores. **S**ic ergo data sūt ipsa sacra clericis in exercitationē. **L**aicis aut̄ data sūt in eruditionē vt sup̄ mōstratū est. **M**risq̄ aut̄ taz clericis q̄ laicis data sūt in humiliationē q̄a vtriq̄ sacra suscipiūt. in q̄bus pp̄ deū se creature subīciūt. cui aī immoderate amādo cōn deū se subiecerūt.

In q̄bus consistunt sacramēta.

Consistūt aut̄ sacra vt dīc magf i. iij. sñiaz in duob⁹ scz in rebus et in verbis. **E**t p̄ res intellige omīa sensibilia ad sacm

Compendiū

nēaria p̄ter verba vt aquā oleum
linitionē panē vinū impositionē
manuū ⁊ cetēa h̄mōi In sacro tñ
in quo nēaria sūt Per verba autē
intellige oīa verba nēaria ad sac/
mētū siue sint inuocatio trinitatis
siue alia q̄cūq; verba ad ip̄m sac/
mētū nēaria **U**n p̄ aquā ⁊ oleū
que hic q̄i cā exēpli ponit intellige
oēs res nēarias in oībus sacris.
Et p̄ nomen trinitatis oīa verba
nēaria ad sacra **H**oc tñ scias q̄
nō in omnibus sacris equalit̄ sūt
hec duo nēaria **P**ōt enim m̄fimo
niū strahi nutu vel signo. q̄ succe/
dūt loco verboꝝ vt in mutis **P**ōt
etiā vera p̄ntia sine cōfessione et sa/
tisfactione in aliquo casu h̄rī **U**e/
rūtñ de p̄ntia dicūt aliqui q̄ tota
virtus p̄ntie pōt haberi sine cōfessi/
one et satisfactione. h̄ nō sacm̄ pe/
nitentie in q̄ntū sacm̄. q̄ sic id ē in
q̄ntū p̄ntia est sacm̄. contritio con/
fessio et satisfactio ad esse suū exi/
gunt vt p̄tes sue integrales **E**t sic
in casu p̄dicto habet̄ x̄tus sacri h̄
nō sacm̄ in q̄ntū sacm̄. **U**n si hō
sic contritus sine cōfessione et satisfac/
tione decederet. et ex post resusci/
tare. ip̄e teneret̄ ad cōfessionem ⁊
satisfactionem.

In q̄bus differūt sacra

mēta noue legl. a sacris vet̄is legl.

Ic nōdū venit qualit̄ et
h̄ in q̄bus differāt sacra no/
ue legl. a sacmētis veterl.
testamētī **E**t h̄m aug^m tota d̄ra ē
timor et amor. q̄ veteres sua sac/
mēta adimplebāt timore. nos d̄o

theologie

sacra euangelica ex amore **E**t ad
l̄am d̄atio vet̄is legl. tota fuit
in timore et igne et fumo. et alijs
terribilitatibus. sed noua lex tota
in benignitate et gratia **H**ugo de
sco victore inter sacra noue legl.
et sacmēta veteris legl. ponit tri/
plicē d̄am **P**rima est q̄ nostra sa/
cramēta sūt immediate signa gr̄e.
sed illa nō sic immediate sūt signa
gratie sicut n̄ra **S**ecda d̄ra est q̄
n̄ra sacra sūt signa ⁊ cause. illa d̄o
sūt signa tñ **T**ertia d̄ra est q̄ illa
sacra veteris legl. tñ p̄mittunt
gr̄am quā nō continēt. nostra autē
dant gratiā quam continēt.

Quot modis

sacramēta
iterentur

Quibus autē mōis dicūt sac/
mētū iterari. **U**no mō ex
p̄te efficiētis vtpote cōse/
rentis **E**t sic oē sacm̄ est iterabile
qm̄ idē ep̄s frequēter confirmat
freq̄ter ordinat. idē etiā sacerdos
frequēter baptizat. cōsecrat corpus
x̄pi et h̄mōi **A**lio mō dicūt sacm̄
iterari resp̄u suscipiētis. vt cū ab
eodē idēz sacm̄ nō numero. h̄ sp̄/
cie suscipiūt **E**t hec iteratio est in q̄
bus oīa sacris. ⁊ in q̄bus oīa nō **S**ūt
eni aliq̄ sacra instituta in remediū
maloz que freq̄ter p̄sone accidē
solēt. ⁊ in q̄bus nō imp̄m̄ caracē
sic p̄ntia in remediū mōrūū aduū.
et eucharistia in remediū venialiū
et extrema vndio in remediū v̄ro
rūq; et etiam corporalis morbi. **E**t
hec sacramēta sicut mala in quozū

Septē sacramētis

remediū instituta sūt frequēte ac-
ciōūt. ita frequēter offerri et itera-
ri pōt. Sunt et alia sacra in q̄bus
imprimē caracter. et hec sacra pp̄
dignitatē caracteris quē sic impri-
mūt qui semel imp̄ssus indelebilis
est iterari nō pōt. Tercio mō itera-
ri dicit sacm sic. s. q̄ eadez forma
verboz numero sup eandē mate-
riā numero ad eandē sc̄ificandaz
pferatur. Et isto mō nullū sacm
iterat. qz sic verba sc̄ifica seu sc̄ifi-
cancia viderent̄ insufficiētis effi-
cacie resp̄cū sc̄ificatiōis illi⁹ ma-
terie. Q̄ si obijcias de extrema vn-
ctiōe in qua videt̄ eadē fōr x̄bo-
rū iterari sup eundē infirmū. Dic q̄
nō iterat̄ illa forma verboz super
eundē infirmū nisi se aliter h̄ntem
et sic alteratū. hoc est nisi alia ei in-
firmitas numero supueniat v̄l eius-
dem infirmitatis magna fiat imu-
tatio. q̄ sic pp̄rie nō videt̄ sup eun-
dem fieri.

Assignatio numeri sa-

cramentoz fm̄ septē virtutes

Denúmero sacroz sciendū
ē q̄ septē sūt scz baptism⁹
cōfirmatio. eucharistia. pe-
nitētia. extrema vñctio. ordo m̄ri-
moniū. q̄ cōtinent̄ in hoc versu. Ab-
luo fir mō cibo piget vngit et or-
dinat vxor. Que ouenienter septē
assignant̄ fm̄ septē virtutes. vt vi-
delicet baptism⁹ sit sacm̄ fidei. In
ip̄o enī iniciat̄ ip̄a fides. Extrema
vñctio sit sacm̄ spei. Qui enī inun-
gitur spat sp̄aliter de meritis ec̄cie
et de m̄ia t̄ ei. Eucharistia sit sacm̄

ecclesie

Cliq

mentū charitatis. **I**n hilari⁹ lib.
viij. de finitate dicit sacm̄ eē amo-
ris. Cōfirmatio sit sacm̄ fortitudi-
nis. q̄ n̄caria est ad pugnā sp̄ualē
ad quā q̄s cōfirmat̄. P̄nia sit sacm̄
iusticie ppter satisfactiōē. in
qua vnicuiqz reddē debet. qd̄ suū
est. Ordo sit sacm̄ prudētie ppter
clauem sc̄ie que offertur ordinato.
M̄rimoniū sit sacm̄ t̄pantie. eo q̄
libido in illo sacro honestate exci-
pitur nuptiaz. Alia assignatō per
cōnrietatē ad septēz pcc̄a capita-
lia. Pōt et aliter nūerus ip̄ozū sac-
mētoz accipi fm̄ cōnrietatē quaz
h̄nt ad vicia capitalia. Videlicet
baptism⁹ sit cōn supbiaz. eo q̄ hō
ibi se maxie humiliet cōmunissimo
elemēto scz aque. Eucharistia cōn
inuidiaz q̄ cōnriat̄ charitati. et ita
eucharistie que ē sacm̄ amoris. Cō-
firmatio cōtra acidiā eo q̄ homo
cōfirmat̄ vt fortis efficiat̄ in sp̄ua-
libus in q̄bus deluber est acidi⁹.
Extrema vñctio cōtra irā. Ira eni-
tumē facit. q̄ tumoris mitigatio ē
ab vñctiōe. Ordo cōn auariciā. qz
ordinati deū esse suā portione p̄fi-
tent̄. nō aliqd̄ mūdānū. **I**n in sus-
ceptiōe clericat⁹ qui oim̄ iniciū est
ordinū d̄r illud ps̄. D̄ns ps̄ here-
ditatis mee ēc. P̄nia cōn gulaz. qz
inducit abstinentiā q̄ carnis mace-
rationē. M̄rimoniū contra luxuriā
vbi turpis voluptas honestate ex-
cipitur nuptiarū.

Particularis declara-

tio sacroz. Et p̄mo de baptismo.

Compendiū

Post hęc accedendū est ad
ip̄oz sac̄ozū declaratōm
et p̄mo de baptismo. **U**bi
p̄mo vidēdū est qđ sit sc̄z quid sit
noīe et ratione. **Q**uot mōis sit seu
q̄uplex est. **Q**ue sit p̄pria ei' mate-
ria. **Q**ue sit ei' p̄pria forma. **Q**uis
sit eius effect' **Q**uis minister. **Q**ue
additiones accedētū ad baptismū
De patrinis. et qđ ē eoz officium.

Quid sit baptismus

nomine et ratione

Quod autē baptism' qđ ad
nomē idē esse qđ lauacrū
sic baptisat idē ē qđ laua-
re. **I**n glō. cāri. iij. Baptism' ⁊ la-
uacrū sūt eiuse rei nomē sed vnū
latinū est. alieꝝ grecū. **S**ic ego ba-
ptism' dū genēalit' sumit idē ē qđ
lauacrū. spēaliter dō aliqñ ipsū
designat sac̄m. aliqñ autem ip̄am
actionē. i. ip̄am lotionē. **I**n dicit'
baptism' ioh̄is. i. ablutio qđ ablu-
bat ioh̄es. **A**liqñ vero designat
ip̄az passionē seu susceptionē lotō-
nis. **I**n marc. vii. Relinq̄tes eni
mandatū dei tenetis traditiones
hoīm. baptismata vzeoz et cali-
cū. i. q̄bus lauant vzei et calices.
Aliqñ autē noīat seu designat ab-
lutionē sac̄alē. vt cū dī baptism'
est tinctio. vt in s̄biūta diffinitioe
exp̄mit. **I**n baptism' ab aug' sic
diffinit. Baptism' est tinctio in aq̄
dō vite sc̄ificata. **E**t intellige tin-
ctionē passiua sc̄z qua intingit ba-
ptisat'. sic vult magī in s̄iis ⁊ m̄

theologie

ti ali' **E**t si obijciat qđ baptismus
manet in baptisato. tinctio aut illa
transit. q̄re vt videt nō p̄t dici ba-
ptism'. **R**nde qđ quis tinctio illa i
se transire videat. manet tñ in suo
effectu sc̄z in caractere quē imp̄mit
qui qđ ē indelebilis est. et ideo nō
omīno transit illa tinctio. cū in suo
effectu maneat. **E**t in dicta diffini-
tione dū dī tinctio supple facta in
aqua dō vite sc̄ificata. i. in aqua
qđ per verbū vite. i. p̄ inuocationē
sanctę trinitatis sanctificata est.

Quotuplex sit baptism'

Et aut triplex baptism'. i.
flumis fluminis et sangui-
nis. Baptism' qđ ē flumis
est qui fit in aq̄ p̄m modū ecclē cō-
suetū qđ oīno a culpa liberat. taz s.
pcc̄i actualis si ip̄m inuenerit sic in
adultis. q̄z originalis sicut in pu-
lis qui tñ originalē culpā hñt. **L**i-
berat etiā a pena debita. **I**nsuper
imp̄mit caractere. Baptismus fla-
minis est cū q̄s hñs fidem volēs
baptisari caret baptismo aque nō
qđ ē p̄ negligentia vel otemptū. s.
ppter impotentia qz. i. hñe nō pōt.
Ubi defectū supplet gr̄a sp̄s s̄cti.
Et ista liberat a culpa et pena de-
bita. Baptism' sanguinis est vt in
martyrib'. qui nō valētes hñe ba-
ptismū aque p̄prio sanguine bap-
tisant vel potius merito p̄ciosissimi
sanguinis in cruce effusi. **E**t hic sūt
liberat a pena ⁊ culpa. **I**sti duo vl-
timi mōi extēso noīe dicunt' baptis-

Septē sacramēto

mi. qz quo ad euacuationē culpe pene suppleat locū baptismi fluminis. sed tñ nō impmūt caracterem. **N**ñ extat opinio qd si cōtingeret aliquē taliū sic baptisatoz resuscitari teneretur denuo baptisari baptismō aq. Nec tūc diceret baptismus iterari qz n̄ ead spēs itēaret.

Que sit ppria materia

in sacro baptismi.

Propria materia in sacro baptismi est sola aqua. eo qd vt dicit magr in .iiij. sñia/ rñ hoc sacm tñ in aqua celebrat. **C**ui⁹ cāe et rōnes sūt multez assiggnari pñt. **U**na qā aqua vim refrigerandi habz et abluendi. **E**t idō signat grām abluentē culpe maculam. et refrigerantez incendiū qd est in estu somitis et ocupie. q duo sunt pñcipales effect⁹ baptismi. **E**t idō ad designationē hui⁹ duplicis grē fit in aqua. **S**cda cā ē cōitas hui⁹ elementi et facilitas hñdi. qā null⁹ etiā inopū phibet ab aqua. **E**t idō qz sacm nēitatis est fit in cōissimo elemēto. vt null⁹ a suscipiendo excuset. **T**ertia cā est cōitas et facilitas aquā inueniendi. quia ubiqz est et in omī pte mñdi inuenitur. vbi hitant hoies. **E**t h iterū oportet huic sacro sic generaliē nēario. **Q**uarta cā est. qz nō vinuz vel oleuz s aqua de latere saluatoris fluxit. vbi pñm qdā initiū sūpsit. **B** sacm. **Q**uinta cā est qz spūssand⁹ viuificans pñmo sup aqs apparuit. **N**ñ gen. p. Spūs dñi ferebat sup

baptismo

Clo

aquas. **S**exta cā ē qz saluator n̄ in riuīs iordanis sua mundissima ac scīssima carne hoc elemētū tetigit dāns ei virtutem vt spiritiferas aras facere possit vt dicit Chryso.

Sed nūqō in quolibet aqueo liceat baptisare. **N**ūqō pñmo in aq marina que non videt aq simplex qz habz immixtū adustū terrestre ob quā cām est salsa. **I**te nūqō in brodio vel ceruisia vt medone. **I**te nūqō in aqua calida vt in balneo. **C**irca hec ab aliqb⁹ sic distinguit qz vel illa omixtio aq tollit speciē et pprietatē elemēti et ipm trahit in aliā spēm aut non. **S**i aut tollit tūc in illa omixtione non pōt fieri baptism⁹. sicut nec in medone. nec in ceruisia. nec in lixiuio et vziua. nec in aqua quā alchimiste faciūt ad mutāda metalla que vehementissimā vim habz purgandi et dissoluendi. **S**i aut nō tollit pprietates et spēm aque. qñ ipa aq rmaneat in virtute refrigerandi et abluendi et nō dissoluendi ad modū aquarum acutaz. tūc in illis pōt fieri baptism⁹. **N**ñ in mari et in aqs turbidis pōt fieri baptism⁹ et etiā in brodio si nō sit remotū et alteratū in specie elemēti p illud qd coctū est in eo. **N**ñ adhuc qrit verum in aqua calida sicut in balneo possit fieri baptism⁹. **C**onstat qd sic. eo qd illa aqua p accidentale caliditatē nō amisit suā naturalē frigiditatē qñimo cōsultius facerēt sacerdotes vt dicūt aliqui si in tpe frigido fa-

Compendiū

teret aquā p baptizando calefiē
qz aliqñ puuli baptisādi a deo fri
goze aque penetrant. qz inde con/
trahūt mōzles infirmitates qz mo
riūtur Sed qd si ali' liquor admix
sceatur aq. vtpote ceruisia v' vinū
nūqd in illa aqua fit baptisū? Di
citur qz sic. si aqua in illa omixtiōe
pdominetur al's non

De forma prescripta

sacramenti baptismi

O forma pscripta hui' sa/
cramēti dicendū est qd sit
q ad vba pferenda Quo
ad immersiones faciēdas. Quo ad
quedā pparozia que de hui' sunt
solennitate sacramenti.

De forma sacramenti

baptismi quo ad verba.

Forma aut verborū talis ē
Ego baptizo te in nomine
p'ris et filij et spūscī Trībi
nō q hoc pnomē ego p'z oēs fere
doctores etiā decessistas nō ē de
nitate sacri. et p' omitti sine mag
culpa. tuti' est tñ apponere. s' reliq
vba sūt de forma quo ad nitate
adeo qz si aliqd eoz omittat nō fi
at baptisū? Q. aut apli baptisauē
rūt in noie xpī et nō exp'sse inuocā
do tñitatē tplex cā assignat Una
qz illo tpe odiosū erat illud nomē
salutare. et iō vt homies vidētes
sp'm visibilib' ad ei' inuocationē de
scēdere magis illō no' reuererent
cautū fuit ad ipūs apud eos do/

theologie

nec illud nomē ampli' publicaret
ipō inuocato baptizare. Alia cā fu
it significatō nois. q implicite exp
mit tñitatē. qz in B noie xpūs qui
interp'tat vnd' intelligit vngens
p'f. vndus fili'. vndio spūscs Ter
tia cā fuit reuelatio dīna eis scā q
licz nō legat. nō putat tñ aplos b
p'sump'sse nisi spūscī instīdu et
iussione monerent Sed qd si mō
in noie xpī baptisaret Dicit qdā
mag' i doctoz q nō debz in noie
xpī baptisari. si tñ baptisatū fuerit
valet baptisū? Ambro. Hugo de
scō vic. lib de sacris Et mag' in li.
iij sūiaz vident idē sentire. et etiā
modernoz aliq Alij qdā licz pau
ci quos viderim sentiūt cōtrū. eo
qz fm ipos non fit baptisū his
diebus nisi p inuocationē tñitat.
explicite Sed qd si ex turbatione
animi vna tñ p'sona noiare. vt si
diceret solū baptizo te in noie pa
tris Itē qd si fiat aliq trāspōitio
aliquaz dictionū. vt baptizo te in
noie filij et p'ris &c. Itē quid si fiat
appositio aliqz dictionū. vt bap
tizo te in nomie p'ris et beate marie
Itē qd si in p'latione verborū fiat
aliq inēpōitio. vtpote baptizo te
in noie p'ris et inēponat veni huc
vel porta sal et hmōi. et postea di
cat et filij &c. Quid si fiat corruptō
vborū. vt baptizo te in noie patra
et filia et hmōi Rñsio in p'mo casu
hugo de scō vido. baptisatū dicit
Fit enī Vides ergo qliter in fide
tñitatis solo p're q filio nūcupato

De sacramēto

plenius sit baptismatis sacm. Alij volūt qd nō sit baptismus sicut plene vult huguelin⁹ in apparatu suo super decretales. Magr etiā albus idē dicit et plene cōdicit in libro sūi. In hac pte vbi p vni⁹ psonē nomē intelligi dicit enitātē. i. q noie apli baptisauerūt rōne iā dicta. s. q cuiuslibet istoz triū noim significatio implicite exprimit enitātē. In scdo casu cū sit aliq trāspōitio dictionis sūm huguelinū et sūm aliqz modernoz magroz qui volūt qd ipe ordo xboz sit de fōz baptismi nō est baptisatū. Alij dicūt qd peccat qui transponit. tñ si nihil aliud faciat nisi trāspōitionē nec intēdit deridere vel heresim inducere baptisatū est. qd ego meli⁹ credo. In tertio casu. s. cū aliqo apponit distinguūt aliq. qz aut apponit aliqū nō corruptū vt pz in exēplo supius posito vbi addit. et beate marie. Et tunc dicūt esse pēm in appositōe s. q baptisatū est. Aut apponit aliqo corruptū vt si dicat. Nō baptiso te in noie pīs iē. Vel baptiso te in noie pīs iē. et diabo li. Et tūc dicūt nō esse baptisatum nec aliqo fieri. Et eodē mō in qrtō casu cū sit inēpōitio aliq. maxime si casu vel aliq nēitate aliqo inēpōnat qd nō corrūpit. vt pz in dco exēplo. Et istaz opionē videt ofirmare aug⁹ in de vnico baptismo lib vi. Alij volūt qd in isto qrtō casu nō sit baptisatū maxie interposito aliq qd sit pter vel cōn formā. In vltio casu dicūt qd si dicantur

baptismo

Cloj

corrupte vba ex ignorātia vel impotētia recte sonādī. tñ non intēdat baptisās heresim sequi vel inducere. baptisatū est. Sec⁹ tñ esset si fieret corruptio in pncipio dictionis. qz corruptio in pncipio dictionis variat et aufert signatū ipius dictionis. nec sic est dū corruptio fit in fine. Vñ vbi grā. Iste dictiones sortes sortis sortē eandē psonam signāt et repñtant. nō sic autē iste dictiones sortes et mortes. Et ideo dicūt qd corruptio in pncipio dictionis tollit formā baptismi. non aut corruptio in fine.

De forma baptismi

quo ad immersiones.

Forma aut baptismi q ad immersionē hec est. vt accipiat puer per latera. facie eius versa. capite etiā ad orientē verso. et mergat⁹ et sum⁹ mergendo dicat. Ego te baptiso in noie pīs. Scdo capite ad aquilonē dīcāt et filij. Tertio capite ad austrū verso dicat et spūs scī. vt sic pedib⁹ sp versus orientē tentis forme⁹ crucis xpi in cui⁹ morte baptisamur. Hoc tñ scito qd si pma mersione oia verba pferant⁹ opletū est sacm. et pfecte baptisatū. Sed qd si moriat⁹ puer in pma mersione pte noiato. vel in scda pte et filio noiatis. creditur qd baptisat⁹ sit plene qd tūc sumus sacerdos supplet qd minis⁹ supplere nō potuit. Joē dī si sacerdos vel qchqz baptisās vna mersione facta vel vna psona noiata

Compendiū

moriat. Sed qđ si fiat merſio nihil dicēdo pte turbatione vel ignorātia. vel si mūt⁹ sit qui baptizat. **¶** **D**ſ ab oibus qđ nihil tūc fit cū ipſa trinitas nec explicite vſ implicite nominet. Sed quid si non aſſit tñ de aqua vt infans ex toto mergi poſſit. **D**ic qđ tūc illud quod eſt pñcipalioz ps vtpote caput vel mergatur vel aqua pfundatur. Si enī vna extremitatū vtpote man⁹ vel pes immergaſ. dicūt qđā qđ n̄ baptizātū ē. Aliqui alij decretiſte dicūt qđ si aqua in quacūqđ pte cor⁹ poris cadat baptizatus eſt. **E**t ponūt argumentū p simile. Sicut ſufficit poſſidere ptez agri ad hoc vt quis totū poſſidere videatur. vñz tamen eius ſit animi vt totū poſſidere intendat. **I**dez ſentiūt quidā de his qui nō totaliter egreſſi ſūt vterū maternū. videlz qđ si pñcipalioz ps egreſſa fuerit poterit baptizari. **Q**uod vñz verū ſit nescio. pſertim cū oporteat quēlibz naſci ad hoc vt renascat. **¶**

De forma aliquorū

que ſūt de ſolennitate baptiſmi

Prima aſt que ſeruari debet in baptiſmo que cōcernit aliqua que ſūt de ſolennitate baptiſmi in his conſtat. **¶** **U**t pmo. ſ. vt catheziſet baptizandus. **C**irca qđ multa diuerſimode fiūt fm diuerſas oſuetudines eccliarū. Sed vt frequētius pmo exuſſat vt virtus demonis exterior expellatur. **S**cdo ſignum crucis ſit ei in pectore et fronte. vt diabol⁹ ſe coi-

theologie

gnoſcat pelli ab illo tā in occulto cordis qđ in apto oſſionis. **T**ertio accipiat ſal in ore vt ſapor ſapientie pparet. et fetoz ſomitis reſtringat. **D**einde ſit linitio auriuz et nariū cū ſputo. vt diſcretionē ſi dei habeat et grām que p ſaliuaz a capite deſcendentē ſignaſ. vt ſeſ ſenſus eius quo ad doctrinā fidei in auditu. et diſcretio in naribus ſignificata aperiant. **x**pō **D**einde ſit inunctio in pectore xpi cor deo pparandū. et in ſpatulis vt fortitudinem accipiat ad portandum onus dñi. **P**oſt baptiſmū autē ſit inunctio crismatis in vertice vt appareat mens imputribilis deo. vſ vt ſpūi xpi picipando merito de inceps xpian⁹ appellaretur heres iam regni effectus. **D**einde ſit veſtitio de veſte cādiſſima in ſignū innocētie que accipit in baptiſmo et glorie quā expectat in reſurrectione. **T**andē cereus accēſus ſibi ponitur in manu. vt ſic luceat vita ei⁹ corā hoibus. vt gloriſicet pſ qui in celis eſt. **E**t ſi a deſt epūs conſirmetur. **E**t ſi adultus eſt dat⁹ ei euchariſtia poſt oſirmationē.

Quia ſit effectus ſacramenti baptiſmi.

Quia aut ſit effect⁹ baptiſmi liquet ex doctrina magiſtroz qui ponūt tēplices eius effectū. **P**rim⁹ effectus eſt omnimoda euacuatio culpe originalis in puulis et tā originalis qđ actualis in adultis. pter exteriorē pñiaz. **S**cdo eſt debilitatio ſomit. **T**er

de sacramēto

cius est collatio gratie.

Quis sit idoneus mi-

nister sacramēti baptismi

Minister autē in hoc sacro
quo ad deū et ecclīaz ē ha
bens ordinē sacerdotalez
iurisdictionēz laudabilē vitā. Tpe
tū nēitatis est vel esse pōt quilibet
nec sexū virilē nec ordinē. nec iurif
dictionē hīs. nec laudabilē vitam
imo etiā vetula. **L**argissīma eteniz
pietas dei qui neminē vult pīre. sic
ad hoc sacm tam nēariū. puidit
cōez materiā que ab omnibus pōt
haberi et ubiqz inueniri. ita etiam
in casu nēitatis de generali mistro
puidit. voluit qz vt ipsius nēitatis
tēpe quilibet aliū possit baptizare
Nisi quis talis nō habeat prātē
ex ordine. habz tū prātem ex tēpe
Sed nunqō licet aliquē in nēitate
a sacerdote symoniace recipe ba
ptismū maxie cum aquā ad se vel
puulū suū baptizandū aliē habē
nō possit nisi eā emat. **I**tē nūquid
ebrius qui iā amisit vū lingue pos
sit baptizare. **I**tē nūqō heretic⁹ pōt
baptizare. **N**unqō pōt vn⁹ duos
baptizare dicendo. **E**go baptizo
vos etc. **E**t ecōuerso ples vnū dicē
do. **N**os baptizam⁹ te etc. **I**tez pōt
ne aliqz in vltia nēitate cū non est
ali⁹ pns baptizare se ipm. **I**tē qd
si iocose vel ioculatorie qz aliquē
baptiser. nūqō baptizat⁹ ē. **R**ndē
in pmo casu p̄m q̄doqz. **Q**u si sacer
dos nō vult te baptizare vel puu
lū nisi des p̄ciū nō dabis. h̄ hoc fa
cies qz si sacerdos p̄ns nō esset sa

baptismo

Clog.

curus esses. eo qd nullo mō faciē
da sūt mala vt eueniāt bona. **S**ed
ples ali⁹ dicūt qz in dicto casu pos
sit ab eo baptizari. eo qd qrens ba
ptismū nō emit aquā nō emit actū
baptismi. h̄ tpe nēitatis pōt redimē
verationē sui iuris. et pro se si ipse
baptizandus est et p puulo si quē
habeat baptizandū. **E**t tūc nō sūt
mala vt eueniāt bona. nec omittē
symonia ex pte qrentis baptismū
nec etiā cōmittit se discrimini pro
salute sua vel alterius. **I**n scdo ca
su scz in ebrio. aut in tali ebrio suf
focat oīno rō. aut nō suffocat sed
tū patit impedimētum lingue. **S**i
autē oīno suffocat rō. dicūt qd ba
ptizare nō pōt. **S**i autē impedimētū
tū lingue patit habz qz discretōz
pōt niti ad formandū dictiones
cū studio. **N**ū si nō assit ali⁹. pōt ta
lis baptizare. **S**z si nullā posset di
ctionē expmēre sec⁹ esset. **S**ed non
videt qd ebetas q nō ligat rōnem
tū impedimētū p̄stet vt cū diligen
ti studio nō possz expmēre vbum.
In tertio casu. s. de heretico dī qd
heretic⁹ baptizans in fōr heretica
nō baptizat. h̄ hētic⁹ baptizans in
fōr ecclīe dūmō hēat intētionē ba
ptizandi baptizat in fide ecclīe. et ba
ptizatū ē. **E**t ponit de h̄ aug⁹ cōn
donatū hereticū oueniēs ex^m. **Q**u
sic iacob semē bñdictū non tū ge
nuit p vterū liberaz. h̄ etiā p vte
rū acillaz. ita xps nō tū spūalē
regenerat ministerio fidelī. h̄ etiā
ministerio infidelī. eo qd act⁹ su⁹
sit n̄ hoīs. **I**n q̄rto casu dī qd vn⁹
pōt tot baptizare quot pōt simul

Compendiū

mergere vel pfundere pro nēitate
Dico q̄ p̄ter nēitatē nullatenus ē
hoc faciendū. nec est ly te in tali ca
su de nēitate forme. quia dñs tra
dens formā baptisandi dixit eos.
cui tātū p̄sonat vō q̄ntū te Sed
sec⁹ est si duo baptisēt vnū dicēdo
baptisam⁹ te. qz p̄m huguelinū in
apparatu suo sup̄ decretū nō ē ba
ptisat⁹. Sed si p̄les sum̄ mergant
puez p̄ferētes singuli formā eccle
siasticā ego baptiso te it̄. cōfirmat
baptisū. Nec est iteratū sac̄m p̄
pter illā x̄bozū iterationē seu mul
tiplicationē vt dicūt. nisi cū h̄ etiā
iteraret⁹ et merfio siml. Sed esto q̄
duo sint baptisātes aliquē quoz
vn⁹ sit mancus et dicat x̄ba et ali⁹
mutus et mergat puerū. nūq̄d est
baptisat⁹. Dicūt q̄ nō. qz in omni
sac̄o h̄ntē p̄scriptā formam illud
q̄d solēnitatis est bñ diuidit sed il
lud q̄d est nēitatis nequaq̄. Et id
qz vtrūq̄ scz forma x̄boz et mer
fio sūt de nēitate sac̄i diuidi non
p̄nt. vñ nō est baptisat⁹. In quinto
casu scz vtz aliq̄s possit se ip̄m ba
ptisare. Scdm̄ canōes cōstat q̄ nō
et forte ideo qz sub hac spe possit
nimis differri baptism⁹. eo q̄ qñ
vellet posset se ip̄m baptisare. In
sup̄ sicut cōn naturā est q̄ quis se
ip̄m generet. ita cōn rōem videtur
esse q̄ q̄s se ip̄m possit regenerare.
Meruntū si desideret baptismū. et
non sit ali⁹ qui se ip̄m possit bapti
sare. si in illo statu moreret saluare
tur. eo q̄ esset baptisat⁹ baptismo
fluminis. qui supplet in nēitate ba

theologie

tismū fluminis. In vltimo casu dī
q̄ si iocose cū intētiōe tñ faciēdi
q̄d facit ecclia sup̄ nō baptisatū. p
ferat x̄boz formam mergendo in
aquā. ip̄o tūc vel añ nō reclamā
te baptisatus est. qz tūc nō totum
fuit iocosū vel ioculatoriū. eo q̄ in
tētiō faciēdi q̄d facit ecclia iocu
latoria nō fuit. Si aut̄ totū fuit io
culatoriū vel ip̄e reclamasset. tunc
nihil fieret. Et ponūt iurispit exē
plū per sile in stipulatione. Nā cū
ludendo dicunt hec x̄ba spōdes.
spondeo. nō inducūt obligatio.

De q̄litatebus seu con

ditionib⁹ accedentiū ad baptismū

Nunc dicendū ē de cōditio
nibus accedentiū ad ba
ptismū. Et p̄mo q̄ritur de
fide accedente vtz baptismū reci
piat. Itē vtrū dormiētes possint
baptisari. Itē an amētes. Itē an
inuiti. Ad p̄mū dicūt q̄ fides sus
cipit baptismi sac̄m sed non rem
sac̄mēti vel effectum. eo q̄ ponat
obicē sp̄s sancto et gr̄e sac̄mētalī.
Vult enī aliq̄d q̄d stare nō p̄t cū
gr̄a sac̄mētalī. h̄ cessāte fidē susci
pit effectū. Quis aut̄ dicat fidē et
q̄s fides recipiat carācterē et q̄s
nō. Dic in effectū post Raymūdū
in sūma q̄ ille fides qui se simulat
velle suscipere baptismū et oīno sus
cipere nō intēdit. nō recipit sac̄m
nec rē sac̄i. Sz q̄ exteri⁹ suscipiēs
se filiat interi⁹ dispositū cū non sit
vel qz nō credit. vl qz indenor⁹. i.
cū p̄pōito peccādi accedit. l̄ tēnēt

De sacramēto

sacramēto id ē nō reueret ille nō susci-
pit rē sacri. i. gām. carācterem tñ
suscipit In scdo casu s. de dormiē-
tib⁹ distinguē. Aut qz añ dormitō
nem hēbant volūtātē oīno cōtra-
riā et repugnantē et in ipsa cōdi-
tione pstitērūt aut nō Si sic tunc
dormientes si baptisēnt nihil reci-
piūt nec sacm nec rē sacri vt pz
ē de bap. c. Maiores. in fi. in anti-
quis Si autē nō apparuerit talis
volūtās eoz. sed vigilātes instite-
rint baptisari. tūc si timeat de pī-
culo pnt dormiētes baptisari **I**-
dicēdū est de letargico ⁊ de amen-
tibus **D**e amentib⁹ tñ distinguē
aliq. Aut furia est ppetua. aut non
Si sic p infātibus hñōi sūt. qui et
si nūqz voluerint baptisari. nūqz
tñ etiā noluerint. qd sufficit ad ba-
ptismalē carācterē impmēdū Si
aut furia nō est perpetua. vtputa
qñ aliqz incidit in furozē v. amen-
tiā. tūc distinguēdū est. sic sup di-
stinctū est de dormiētibus **A**d illō
aut qd qrit de inuitis distinguen-
dū est. qz aut oīno ita fuerūt nolē-
tes baptisari vt p posse suo resiste-
rent et resisterēt cū vsu rōnis. qd
dico ppter amētes. et tales nullo
modo recipiūt sacm. nec vt pto-
res sūt rebaptisandi

De patrinis et ad quō te- nentur.

Postremo de patrinis tan-
gēdū est qui sint. ad quō
tenent In cui⁹ psona rñ/
deant An excusent a mēdacio So-
lutio fm hugonē de scō vic. patri-

baptismo

Clviq

ni vocant qui puulos ad baptis-
mū offerūt vt regenerent ad vi-
tam nouā Et scias qz patrini ido-
nei nō pnt esse infideles cū tenean-
tur instruere puulū in fide catho-
lica. qd nō pōt infidelis Item nec
religiose psonē ppter suspectam fa-
miliaritatē q generat per talez ge-
neralē opaternitatē **N**ō qd autēz
patrini teneant. scias qz fm aug⁹
maxie tenent ad duo sez monere
ad virtutes. et docere symbolū. et
ordē dñicā **D**icit aut magr **A**l-
bertus qz patrini ad istaz diligen-
tiā obligant si tñ aliter nō instrua-
tur puuli **E**t qz pntes sūt cōiter
i istis circa puulos diligētes **C**re-
do etiā et p nī carant in ecclia. et
mores pōcant. ac in bonis opib⁹
ōndunt. in magna pte excusantur
mō patrini **S**ec⁹ aut fuit in pmiti-
ua ecclia. qñ puuli int infideles nu-
triebant **D**eniqz patrini in psoa
puuloz rñdent. ⁊ tñ valet cū ipsi
patrini dicūt credo. ac si puuli met
dicerēt. sacm fidei patris sū susci-
pere **Q**d vcz videt cū nō hēant
cbicē cōrie volūtatis vel dissen-
sus. ⁊ ad credendū ista nō repiaē
in eis vsus liberi arbitrii **P**atet er-
go qz patrini ita p puulis rñden-
tes nō mentiūtur

De sacramēto cōfir-

mationis et ptinentibus ad ipm.
Materia aut sacramēti cōfirma-
tionis videndū ē pmo **N**iz istud
sacmētū sit necessariū ad salutē
Que sit propria materia in hoc

Compendiū

sacſo **Q**ue ſit p̄pria forma. Quis
miniſter Quis ei⁹ effectus Quales
ad cōfirmationē accedere dñt. Et
an aliq̄s poſſit ſe ip̄m rep̄tare

An ſacramentū cōfic

mationis ſit n̄cariū ad ſalutē.

Aut cōfirmatio ſit n̄cariū
ad ſalutē dubitari pōt
Et videt̄ q̄ ſic loquendo
etiā nō quo ad eſſe bñ inſtitutū. ſ
quo ad eſſe n̄cariū maxie cū dicat
hugo de ſcō vic. Quid p̄deſt ſi p
baptiſmū a lapſu erigeris niſi etiā
p cōfirmationē ad ſtandū cōfirme
ris Ad q̄d dici pōt q̄ vno modo
loquēdi cōfirmatio n̄cariā eſt. alio
mō nō N̄citas enī duplex inueniſ.
quedā absoluta. et q̄dā cōditiona
ta Absoluta eſt. q̄ illud ſine quo
res eſſe nō pōt n̄cariū dicitur Sic
baptiſm⁹ n̄carius eſt ad ſalutē. q̄
ſine eo nō eſt ſalus. niſi cū n̄citas
excluderet ſac̄m Sic etiā p̄nā ne
ceſſaria eſt ad ſalutē poſt lapſū in
mōrlem culpā Et iſto mō cōfirma
tio nō ē ad ſalutē n̄cariā Alio mō
diciſ n̄citas cōditionata. i. ſm q̄d
vt ſi hō nō debeat debilitari n̄cē
eſt bene comedere Et iſto mō dici
pōt q̄ cōfirmatio ad ſalutē eſt n̄cari
a Nā ad hoc q̄ debeat vita ſp̄
ritualis ⁊ ſal⁹ in baptiſmo adeptā
robuſte cōn hoſtes ſp̄uales cuſto
diri n̄cē habet hoc ſac̄o cōfirmari
et cōfortari Datur enī hoc ſac̄m
ad robur In dicit hugo de ſcō
vic. illud q̄d ſup̄ allegatū eſt Quid
p̄deſt. ⁊. Nō q̄ ſine cōfirmatione

theologie

nō valeret baptiſm⁹ ad ſalutē. q̄a
hoc falſū eſt. ſ q̄ frequēter in pu
gna ſp̄uali ex debilitate virtutis
ſp̄ualis accideret etiā ſacilitas ca
dendi. et p̄inde damnatio. niſi eēt
cōfirmatio.

Que ſit p̄pria mate

ria in ſacramēto cōfirmationis.

Materia aut̄ hui⁹ ſac̄i debi
ta eſt criſma q̄d cōficiſ ex
oleo oliuaz et baſſamo p
cōſecrationē et ſc̄ificationē pontifi
cis Raban⁹ de naturis rez Baſſa
mus in criſmatis cōſec̄ōne liquori
oliue cōmiſceri. et pontificali bñd̄i
ctiōe ſolet cōſecrari In aliud oleū
q̄ oleū oliuaz vt cōiter diciſ. vel
oleū et baſſamū nō cōſecrata non
ſūt. nec eſſe p̄t materia hui⁹ ſac̄i
Nec eſt ſile de baptiſmo. in quo in
n̄citate p̄t eſſe materia aq̄ nō cōſe
crata. q̄ baptiſm⁹ ſac̄m ē n̄citat.
et iō in n̄citate ſine mora bñd̄ictio
nis cū forma eccl̄iaſtica baptiſat.
Cōfirmatio aut̄ nō eſt ſac̄m n̄c
tatis. eo q̄ multi nō cōfirmari ſalu
uant. dūmō cōtēptus ſac̄i nō inē
ueniat Iō etiā in n̄citate oleo nō
cōſecrato nō pōt q̄s cōfirmari.

Que ſit forma

Forma enī verborū quib⁹
vtunt̄ ep̄i duplex ē Et ſm
q̄dā talis eſt Signo te ſi
gno crucis ⁊ cōfirmo te criſmate
ſalutis in nomie patris ⁊. Scdm
alios talis eſt Firmo te ſigno cru
cis ⁊ criſmate ſalut. in noie p̄ris ⁊

de sacramēto

Sed primus modus generalior est eo quod generali dicantur proz verba in consecratione. Et non cum hoc sacramento ordinatur sit contra debilitatem ex fomite surgentem. quod non tota purgatur in baptismo. sed remanet debilitas ad exercitium et sit duplex debilitas in nobis scilicet interior et exterior. indigemus primo ut tollatur a nobis interior que est verecundia noxia confitendi nomen christi. quod tollitur de iure in consignatione et impositione crucis in fronte. in qua describuntur vexillo summi imperatoris in quo ipse de hoste triumphavit quod omnem pudorem debet evacuare. et gloriam superinducere multis formis. Exemplum de portatibus insignia regis in armis suis. Unde dicit paulus ad galatas. vlt. Mihi absit gloriari nisi in cruce domini nostri iesu christi. Ad ablationem ergo huius verecundie fit in confirmatione consignatio crucis in fronte. ubi locus est verecundie. et dicitur consignatio te signo crucis. Indigemus etiam ut tollatur a nobis debilitas exterior quod est flexibilitas seu instabilitas ad standum exterius in confessione nominis christi coram regibus et principibus mundi. Ad hoc fit confirmatio crismate salutis. quod designat ipsam inunctionem. ut sicut inunctio per solum inunctionem in sanctorum corporis ministrat ei fomentum humoris ne desiccetur et rigescat in pugna. ita ipsa inunctio crismatis robustos et intrepidos nos efficit ad resistendum contra principes mundi. hoc est contra peccata et contra principes tenebrarum. B est contra

confirmationis Clie

demones. Et ad istud robur confirmatio dicitur. Confirmo te crismate salutis. Et non dicitur quod quis nulla forma verborum legatur quibus confirmabatur apostoli. imo ut videtur. Act. viij. tunc vultus sunt per confirmationem impositionem manuum. tunc credunt maiores eos non quod sancti verberis nec sancti materia crismati. deest minata confirmasse. Cuius argumentum est quod in libro de ecclesiastica hierarchia beati dionysii qui cum apostolis fuit habetur expressum capitulum de perficiendis et in templo offerendis. ubi loquitur de sanctificatione crismatis. Nunc hic multa queri et solui ut super quatuor est in tractatu de baptismo.

Quis sit minister sacramenti confirmationis.

Et autem minister in hoc sacramento solus episcopus. cuius ratio assignatur. Nam re aliquam statueri vel facere minorum est. sed factam confirmare est maiorum. Et ita baptizare omnium sacerdotum minorum est confirmare vero post baptismum maiorum est scilicet episcoporum. Insuper res huius sacri spiritus sancti est. vel gratia ei collata ad robur contra debilitatem et timiditatem ex fomite precedentem. et ideo conveniens quod quo ad signum sacramentalis ab eo qui plenitudine potestatis et vigoris habet descendat. Si autem obijcias. si solus episcopus hoc facere potest. aut ergo hoc habet ex ordine aut ex iurisdictione. Si ex ordine. ergo hoc etiam poterit simplex sacerdos. quia episcopus nullum

Compendiū

habz ordinē q̄ nō hēat sacerdos
ad min⁹ s̄m eos qui ep̄atū nō po
nūt esse ordinē Si aut ep̄s hēt
ex iurisdicōe sequit^r q̄ electus cō/
firmat^r aū cōsecrationē om̄imodā
habet iurisdicōnē Tu dic q̄ hoc
scz q̄ sol⁹ ep̄s pōt cōfirmare nec
ex ordine tñ nec ex iurisdicōe tñ
habz. s̄ ex utroqz siml^r In hoc an
nexū est officio ep̄ali sic cōsecratio
eccl̄iaz et ordinatio clericorū et ve
latio v̄ginū et h̄mōi Sed q̄d si ali
quis ep̄s cōfirmet crismate nōdū
baptisatum siue nōdū xp̄ianum
et fiant om̄ia que exiguntur ad
collationē hui⁹ sac̄ri. nūq̄d sac̄m
tale est isti nō baptisato collatum
Dicūt fere oēs q̄ nō. eo q̄ baptis
mus sit ianua et sūdamētū oīm sa
cramētōz Et sic vbi nō nisi p̄ ba
ptismū pōt ad alia sac̄ra iter h̄fi.
sic nec ad alia sac̄ra pōt sine baptis
mo superedificari. Sūt aliq̄ qui vi
dent modo cōtrario sentire

Quis sit effect⁹ sac̄ri cōfir mationis

DEniqz effectus hui⁹ sac̄ri p̄
sup̄ dicta in pre p̄z Sc̄dm
enī Rabanū effectus hui⁹
sac̄ri est roboratio p̄ sp̄m sc̄m. vt. s̄.
intrepide p̄dicet aliq̄s q̄d ip̄e acce
pit Et dicit maḡ in. iij. s̄m̄arū q̄
effect⁹ eius est donatio sp̄s sc̄i ad
robur scz cōn debilitatē vel insta
bilitatē a fomite p̄cedentē Si q̄s
aut obitauerit dicēs q̄ idē est effe
ctus eucharistie. scz roboratio sp̄s
sc̄i. qz panis cor hoīs cōfirmet. q̄
ita sup̄fluit istud vel illud sac̄m.
Dic q̄ vario mō est robur et effe

theologie

ctus istius et illi⁹ sac̄ri. qz effect⁹ cō
firmatiōis est p̄ se. effectus v̄o eu
charistie per acc̄s Mel dic q̄ ad
duo tenemur scz ad credendū artī
culos fidei firmē. et cōfitendū ex
teri⁹ audaciter. iū illud ad rhō. x.
Corde credis ad iustitiā. ore autē
cōfessio fit ad salutē Et idō dupli
ci indigem⁹ roboratiōe. Una que
int⁹ nutriat nos et cōfirmet ad cre
dendū. et est panis vite q̄ cor hoīs
cōfirmat Et alia q̄ cōfortet et con
firmet nos ad audaci⁹ cōfitendum
nomē xp̄i exteri⁹. et hec est cōfirma
tio Un q̄ntū ad hūc respectū rēe
recipit eucharistia interius et con
firmatio exteri⁹.

De q̄litate accedentiū ad sac̄mentū cōfirmationis.

DE q̄litate accedentiū q̄rit^r
p̄mo qua etate accedē de
bēt Itē an ieiuni v̄l p̄anfi
qz de ose. di. iij. dī Statuim⁹ Itē
ieiuni veniāt p̄f̄ce etatis et moneāt
cōfessionē p̄us facē. vt mūdi donū
sp̄s sc̄i valeant accipe Sed dic q̄
vtriusqz etatis hoīs scz puerilis
et iuuenilis s̄l accedē p̄nt Et meli⁹
ac securi⁹ ē q̄ pueri cōfirmēt. q̄a
q̄uis etas imatura tētationes et
fortes mor⁹ occupie nō sētāt p̄pa
ranē tñ ad pugnā sp̄ualē cū t̄p̄is
tētationis aduenerit. et bonum ac
securū ē sēp paratū esse Decretū
autē illud allegatū de adultis lo
quitur. qui tenent ad illa que tan
git. Ad aliud dicitur q̄ propter
sac̄menti reuerentiā decz vt ieiun⁹
recipiat et a ieiuno cōferatur si tñ

de sacramēto

aliter ppter raritatē et carentiam
epoz fiat. nō nocet. meli⁹ ē ei etiā
post prandiū confirmari dū pōt ha
beri epūs. qz ipō recedēte sacmen
ti pati dilationē. Sed nūqđ aliqđ
ad hoc sacm suscipiendū possz se
ipm pntare epō. Dicē q nō. qz cō
firmāus debz significari seu pnt
tari tanqđ nō hñs ppiā virtutem
ad standū sed indigēs vt ab alio
statuā seu stabiliā. et idō ab alio
est pntandus. In fine nō q cōfir
matus fm morē cōm se debet p
septē dies observare a lotionē ca
pitis et frōtis pnt inunctionē cris
matis et dignitatē hui⁹ sacri. Insu
per vt dicit hugo de scō vic. tāto
tpe debet confirmatus vñtionē cō/
servare in capite vt scz caput non
lauet. qnto aduētus spūscī cele/
braē. hoc ē dieb⁹ septē. vt aduētū
spūscī ad se totioē dieb⁹ agat qđ
agit vñs ecclīa aduētū spūscī
sup aplos scz in pentecoste. Quid
aut sit hīc res et qđ sacm. Dic q
sacm est ipa cōsignatio que p ma/
nus epi fit in fronte confirmati ex
crismate vt sup tactū est. sanctifico
Res vero sacri est ipa grē spūalis
datio ad robur cōn debilitatē seu
instabilitatē ex fomite pcedentēz

De sacramēto eucha ristie et pntētib⁹ ad ipm

Qertō loco se offert tracta
tus de corpe xpi seu de eu
charistia. Vbi pmo tāgē/
dū venit tpus institutōis ei⁹. Que
utilitas eius. In qua materia cele

eucharistie

Clē.

bretur. Que in eo sit precisa forma
verboz. Quis eius effectus. Deīn
tāgunt aliqua de vero corpe xpi.
De cōditione recipientiū. De cōdi
tione ministri.

De tpe institu

tionis sacri
eucharistie

Hoc sacm vt ples volūt in
die cene plene institutū fu/
it et habuerūt vba conse/
cratiōis plenā efficacīā a tpe illo
vsqz nūc. qntā mō hñt. Alij volunt
q tūc forma verboz pfecte tradi
ta fuerit. sed q vñs verboz vsqz
ad pascha suspensa est. Vnde fm
eos nō potuit corpus xpi confici
in illo triduo eo q vba illa vñtē
suaz ex passione. sepultura. lateris
aprtione. et resurrectiōe xpi cōtra/
rerūt. q omīa repntant per signa/
cula q in missa fiūt. Sed credo q
pōz snīa verior sit. Alioqn si xpūs
vltēri⁹ p decē ānos post cenā illā
vixisset nō cōfecisset apli vñtē illo
rū verboz qđ nō reputat verum

Que sic utilitas

Signant hīc ples utilita/
tes. q cāe sūt qre institutū
est h sacm. Est aut pma.
pncipalis. vt sic hō p esū ligni ve/
titi pōidit vitā. ita recuperet per esū
ligni vite. Scda cā pxiā huic est.
vt hīc scz sit aliqđ nutrimentū hoīs
spūale. fm illd pī. panē āgeloz mā
ducauit hō. Tertia vt vniant mē/
bra corpis xpi suo capiti. Hīc enī
cibus ouertit cibantē in se vñt qz
sibi mēbra cibātia. Vñ aug⁹ in lib

Compendiū

cōfessionū loquēs sub nomie xpī.
Nō me mutabis in te sicut cibum
carnis tue sed tu mutaberis in me

Quarta cā est vt augeat meri-
tū fidei que in hoc sacro maxime
mereat. quā cām tāgit magr in. iij.
sūiaz di. xij. **Q**uinta est subleua-
tio spei. vt recipiam⁹ in celo sua. q̄
hic recipimus semet ipm. quā cāz
tāgit Chrysost. sup ioh. **S**exta
est dilatatio charitatis que huius
sacri sūptione augeat. eo qd sit sac-
mentū amoris. vt dicit hilari⁹.
Septima diminutio venialium sicut
infra tangetur.

De materia sacramēti

Materia hui⁹ sacramēti non
est res vna sed triplex scz
panis triticeus. et vinum
aq̄ mixtū. qbus xpūs ea in carnē
et sanguinē suū ouertendo cōtulit
vim talē vt essent materia hui⁹ sa-
cramēti. **I**n alexāder papa de o-
secre. di. ij. **I**n sacroz oblatōnib⁹
que inter missaz solēnia dño offe-
rūtur. panis tñ et vinū aq̄ permi-
xtū. in sacrificiū offerant. **I**n qz
uis nō legat in euangelio estimat
tñ aqua simul cum vino in calice
dñi fuisse. **I**n damas. **C**apiēs ca-
licez ex vino et aqua tradidit eis
dicēs. bibite ex hoc oēs **I**tē de cō-
secre. di. ij. **A** dño admoniti et in-
structi sum⁹. vt calicē dñi cū aqua
mixtū fm qd dñs obtulit offeram⁹
Sed hic plura scire oportet. **A**n. s.
p̄mo deficiēte aliquo istoz confi-
ciatur. **I**tē an possit ofici de pane

theologie de

filiginoso **I**tē an de azimo tñ. vt
de aliquo mō fermētato **I**tē an
cōfici poterit si vinū tā modicū fu-
erit. vt oino sit ab aqua absorptū
Itē an sine aqua possit quis cōfi-
cere. **E**t qntū de aqua in calice sit
appōndū **I**tē an panis transeat
in carnē et sanguinē et aiam⁹ dei-
tātē et sūr vinū in hec etiā omnia
Itē an aqua trāseat tñ in sangui-
nem vel p̄mo trāseat in vinū de-
inde illud vinū in sanguinē **I**tem
an in alio liquore liceret h sacm
celebrare **R**esponiones. **A**d primū
dicūt fm opinione eozū qui dicūt
qd in vltimo instāti platiōis p̄me
clausule scz hoc est corp⁹ meuz sit
trāsubstātiatio panis in carnem
xpī et est ibi xpūs pfectus sub spe-
cie panis. **D**eīn. platis vbis sup
vinū sit. ibi sāguis xpī per ouersio-
nem. et est ibi totus xpūs **S**cdm
hanc inqz opionē que pbabilior
apud multos habet dicendū ē qd
anteqz aliqd dicat sup vinū ē scā
panis rrāsubstātiatio in corpus
xpī **A**lioqn decipet ecclia adorā-
do illā hostiā in eleuatōne **I**nde
q̄uis vinū deesset facta tñ esset il-
la trāsubstātiatio panis in corp⁹
xpī **E**adē rōne dicūt qd dictis ver-
bis sup vinū etiā absente pane fie-
ret sanguis xpī et tot⁹ xpūs esset
sub specie vini **P**eccaret tñ morta-
liter qui sciēter p̄termisso altero o-
secraret. nisi forte ab infidelib⁹ rpe
osecratiōis impediret **S**i autem
alias et aliter defectū alicui⁹ poi-
torū missa iā incepta dephēderz

Sacramēto

nō debet 3 consecrare nisi añ platōz
verboz cōsecrationis possit defe
ctū caute supplere Si aut pane cō
secrato vi ab infidelib⁹ a alijs vel
infirmis vinū cōsecrare impedi
retur tūc vnus alius sacerdos ad
verba sequētia deberet incipe scz
ad ea que p̄tinēt ad cōsecrationez
sāguinis et pficere Si v̄o tñ de
esset aqua dicit q̄ omittēs q̄uiter
peccaret ⁊ grauissime sc̄iēter cō
secraret. cōficeret tñ Quāuis enī
aq̄ sit de nēitate sac̄i. nō tñ adeo
est de nēitate q̄n tūc sine ea fieret
sac̄m in specie vini Cui⁹ rō ex b
habet. qz si aqua vino admisceat̄
ad hoc q̄ inde cōficiat. oportz ita
modicā esse vt absorbeat aqua a
vino vt totū sit vinū. ⁊ tūc inde cō
ficiat vñ p̄us trāsit aqua in vinum
q̄ inde cōficiat Quare ergo ex b
vino nō cōmixto sicut ex illo mixto
cū eiusdē sp̄ei sint cōfici nō possit
nō v̄deo Jerūtī decretū q̄dā
de cōse. di. ij. videt velle cōnriū vbi
apparat⁹ dicit q̄ fm aliqz opinio
nē in p̄dicto casu nō fit cōsecratio
In sc̄do casu vtz scz de pane silu
ginoso possit cōfici. dicit q̄ nō Sic
enī nō p̄t baptisari nisi in aq̄. imo
mersione facta in vino cetis etiaz
omib⁹ alijs rite suatis. non ē ba
ptisatū Sic p̄pter institutionē pri
mariā hui⁹ sac̄i que statuit fieri in
pane triticeo nō p̄t cōfici de pane
alio Sed q̄ si triticeo fuerit siligo
admixta Dic q̄ dūmō maior ps
sit frumētū sufficit Et dico maiorē

eucharistie

Cle

ptem in q̄ntitate et virtute. vt scz a
frumēto absorbeat quicq̄ est ibi
de nō frumēto. alioq̄n nō esset pa
nis triticeus et p̄inde in eo cōfici
non posset In tertio casu q̄n scz cō
ficiat de pane fermētato sicut confi
ciūt greci. dicūt fere oēs q̄ nō sū
grauī p̄cō cōficiat de fermētato
Quia tñ fermētū admixtio sp̄em ⁊
virtutē frumēti siue panis triticei
nō destruit. dicūt q̄ si cōficiat de fer
mētato q̄ cōsecratū est Et ponūt
exēplū de baptismo qui debet fie
ri in pura aqua. et tñ fm eos si ali
quid de alio liquore admisceat q̄d
possit ab aqua oīno absorberi. et
ita aliq̄s baptisatus fuerit. q̄ vere
baptisat⁹ est. eo q̄ adhuc remane
at aq̄ in specie et virtute sua Sc̄dm
tñ huguelinū in apparatu suo. qui
de fermētato cōficiat nihil agit Pri
or tñ opinio est p̄babilior In q̄r
to casu dicit a magnis. q̄ ex quo
tā modicū apponit de vino vt oī
no ab aq̄ absorbeat. cū aq̄ tunc
magis colorata dici debeat ⁊ sit
q̄ vinū de aq̄ cōfici nō possit p̄ oīs
nec de tali mixtura cōfici poterit
In fm istoz opinionē illi nō cōfi
ciūt qui pannū lineū in vino intin
ctum per totū añ cōseruant et in
tpe sacrificij p̄iculā eius in aqua
calicis abluūt. vt legīt de cōse. di. ij.
c. Cū omē Opinio q̄dā decre
tistaz tenet cōnriū scz q̄ cōficiat
cū vino ab aqua absorpto sic reci
tat maḡ gal. in sūma Quo ad
q̄ntū vero scilz an sine aqua possit

Compendiū

officiū. et quāto sit apponendū de aq̄
ptz p̄ aūdicta. Rñdendo ad p̄mū
et ad hoc p̄cedēs scz q̄ taz modi
cū vt a vino absorberi possit. Ad
sectū aut̄ in quo querit̄ an panis
trāseat in carnē. sanguinē. aiam et
deitatez. et filiter vinū. dicendū q̄
totus xp̄s est sub vtraq̄ specie
sed tñ tñ panis trāsit in carnē xp̄i
et vinū in sanguinē. Sed qz totus
xp̄s inseparabilis est iō sub specie
panis est caro p̄ ouersionē et trās
sationē. et sāguis et aia et deitas
p̄ ocomitantiā. eo q̄ caro ei⁹ line
sāguine aia et deitate nūq̄ sit. At
te enī verborū ē p̄ncipali⁹ ibi caro
et cōter cet̄a oīa xp̄i. In xp̄s to
tus est ibi x̄borū virtute. sed tñ ca
ro p̄ncipali⁹ et cet̄a cōter. Et sub
sp̄e vini tñ est sāguis xp̄i p̄ ouersi
onē et trāssubstātionē. reliqua
aut̄ xp̄i oīa p̄ ocomitantiā. Ad
septimū v̄do quo q̄rit̄ an aq̄ tran
seat in sanguinē. vel tñ in vinū. du
pliciter rñdet̄ fm̄ duplicē opinionē.
Ponit enī q̄dā opio q̄ aqua non
transeat in sanguinē xp̄i vez h̄ tñ
est ibi ad significandū pplm̄. fm̄ q̄
d̄r de ose. di. ij. c. Cū om̄e. Cum in
calice xp̄i aq̄ vino miscet̄ xp̄o p̄ ls
adunat̄. i. adunat̄ signat̄. Alia opi
nio cui magl. credē possū ponit q̄
aqua trāsit in sanguinē. h̄ hoc cū
p̄us est a vino absorpta et ita vez
est q̄dāmō q̄ aia nō trāsit in san
guinē. i. immediate qz nō trāsit nisi
p̄us sit absorpta a vino et q̄si fca
vinū. et sic nō cōducit p̄ori opioni

theologie

Ad vltimū scz an de aliq̄ alio li
quore liceret officē. Dic q̄ nō. Sz
nūq̄ cōfici possit in agresta. Itēz
nūq̄ de aceto. Ad p̄mū istoz dic
q̄ n. nisi tūc cū visibilis in ip̄o aspe
ctu incepit vinū apparē. et gustus
iudicet vinū esse vel vini saporem
h̄re. Ad scdm̄ istoz dicēdum. q̄ si
acetū fuit de vino. tūc p̄t de eo cō
fici alr nō q̄bus ego nō credo. eo
q̄ vt vult p̄us in metaphica sua
acetū nō est vinū neq̄ p̄t fieri vinū
et iō de aceto nō p̄t fieri ofectō
sed de vino acido p̄t. licz non sit
tutū de vino acido officere p̄ re
uerentiā sacri. Et ita sentiūt docto
res theologi. p̄ori vero consentiūt
quidam decretiste.

Que sit forma verbo

rum p̄scisa in sacro eucharistie.

Forma aut̄ verborū que p̄
tinēt ad ofecrationē hec ē
Hoc ē corp⁹ meū. et nihil
ampli⁹. vt volūt fere oēs. Q̄ enim
addit̄ Accipite et comedite ad vsū
ptinet sacri et non ad ofecrationē. et
iō nō d̄r esse de forma. Hec etiāz
est forma verborū in cōsecratione
sanguinis. Hic est calix sanguinis
mei noui et eterni testamēti myste
riū fidei. qui p̄ vob et p̄ multis ef
fūdet̄ in remissionē peccoz. Unde
q̄uis nō legant̄ oīa v̄ba hec seri
atim in euāgelio. credēdū tñ est q̄
illa h̄eat ecclia ex sp̄ali traditione
dñi. Qd̄ ptz ex v̄bis apli p̄me. ad
cor. xi. c. Ego ei accepi a dño qd̄

Sacramēto

et tradidit vobis qz dñs iē. Et qz forma verborū illorū vehementer impōsa fuit corōib⁹ discipulorū et in q̄tidiano vsu idō non est adeo diligēter ab ap̄lis scriptū sic fuit a xp̄o factuz et dictū vt videt velle damascen⁹. Sed tūc q̄res an solis his verbis possit nūc confici. non additis orōibus p̄cedētib⁹. Itē an immutata in aliquo ista forma possit verbis illis ofici corpus xp̄i vtpote si adderet aliqd v̄l minueretur. vel mutaret vel corruptiue p̄nūciaret. **N**ō p̄mū dicitur p̄m multos et magnos q̄ possit ofici solis illis verbis dñi p̄latis a sacerdote. tñ et cū apparatu oueniēte p̄m cōstitutionē ap̄lorū et eccl̄ie. **C**ū his solis verbis in p̄maria institutione. facta b̄ndictiōe hoc sacramentū cōplete cōsecratū sit. **Q**uod cōfirmare videt s̄s̄ia alberti in suo lib de sac̄is qui ait. **Q**uō pōt qui panis est corp⁹ xp̄i esse. **C**ōfēctiōe quidē d̄bis et p̄monibus dñi iesu. **N**az p̄ om̄ia alia que dicunt laus deo defertur. **V**erūtñ grauissime peccaret qui aliē faceret. etiā in q̄cunqz n̄itate. hoc ē qui verba p̄cedētia scienter omitteret. **E**o q̄ b̄ sac̄m nō est simplicis n̄itatis vñ sic nō possz eī n̄itas excusae. **A**lii estimāt q̄ sine p̄cedētib⁹ q̄ dicūt in secreto misse nō fieret cōfēctō. **E**t hoc p̄pter statutū eccl̄ie. **P**rimū tñ videt aliq̄bus veri⁹. **I**n sc̄do casu sup̄posito p̄ncipali distinguē qz in tali trāsmutatione vel corru

eucharistie

Clexij.

ptione d̄borū aut intendit heresis aut nō. **S**i sic credit q̄ illis d̄bis nō oficiat vt sup̄ius est dictū in o simili de baptismo. **S**i aut nō intēditur heresis. adhuc distinguē. q̄a aut tali facta mutatione seu corruptione vel additiōe stat adhuc sufficienter sensus verborū. aut nō. **S**i nō stat. credit q̄ nō oficitur. vt si dicat. **N**ō est hoc corp⁹ meū. vel b̄ est corp⁹ meū scz thome vel hm̄oi. **S**i aut sensus verborū stat. credit q̄ p̄latis verbis q̄cūqz etiā transpositione vel corruptione. etiā in q̄cunqz vulgari fiat cōficiē sac̄m qm̄ vt dicit huguelin⁹ nō multum curandū est de mō p̄monis dummodo res integra sit. **A**liq̄ videntē oppositū sentire. quos tñ videtur mouere statutū eccl̄ie. q̄ nec addēdo vel minuēdo nec transponēdo p̄mittūt irritare.

Quis sit effectus sacramenti eucharistie

Effectus aut hui⁹ sac̄i p̄monē duplex p̄m maḡm in s̄n̄is. **S**c̄dm̄ ip̄m enī duo efficit. s. charitatis augmētū. et infirmitatis hoc est venialis p̄cc̄i diminutiōez. **P**nt et aliq̄ assignari huius sac̄i effectus iuxta eius sup̄radictas et declaratas utilitates. **H**os aut effect⁹ seu utilitates ibi recitat qz isti sūt notabiliores. **S**z ex quo ponit q̄ valz ad diminutiōem venialiū. **Q**ueres an eius sūptio in aliquo casu debeat omnia

Compendiū

venialia **I**te an in aliquo casu va/ leat ad deletionē peccati mortalis **I**te an si debeat veniale debeat ei debi/ tas penas **A**d primum dicuntur huiusmodi illos qui dicunt. Sine veniali non possit hic quis vivere. quod nunquam delet omne veniale quin aliquid re/ linquat **S**emp̄ enim relinquit in anima minor amor dei quod esse debeat **E**o quod in via huiusmodi **A**ugustinus non impleatur ex toto hoc preceptum Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo etc. **E**t minor amor dei est peccatum veniale huiusmodi **A**ugustinus **A**d secundum scilicet an debeat mortale peccatum. dicunt quod non. quia istud sacramentum non ordinatur contra mortale peccatum **E**t enim triplex sit culpa scilicet originalis contra quam specialiter baptisimus ordinatur. et actualis. quod duplex est. scilicet mortalis contra quam specialiter ordinatur penitentia et venialis contra quam ordinatur eucharistia **P**atet quod de se tantum veniale delet **A**d tertium dicunt quod delet veniale. et penam ei debitas. hoc tantum intellige huiusmodi magis et minus. huiusmodi scilicet quod magis aut minus afficiat officium vel recipiens hoc sacramentum ad mortem et ad passionem christi. que in ipsius eucharistie sacramentum rependantur

Aliqua de vero

corpe
christi

Hic breuiter tanguntur aliqua de ipso corpe christi primo scilicet qualiter post fractionem factam in speciebus panis totus christus sit sub qualibet particula. qui prius totus fuit sub tota hostia **I**te an

theologie

corpus christi ventrem intret. et sic quod diu ibi existat **N**on intelligendum autem qualiter totus christus est sub qualibet parte hostie qui prius fuit totus sub tota hostia. **D**atur aliquale exemplum de speculo **I**n speculo enim integro apparet unica imago scilicet inspicientis. si tamen sit solus unus inspicientis. fractio autem speculi. in qualibet parte fractionis eadem apparet imago. si tamen inspicientis eadem particulas inspiciat **I**ta christus qui est imago dei patris sub hostia integre totus est. et post fractionem hostie imago eadem. idemque christus sub qualibet fractionis particula remanet **N**on secundum scilicet utrum in ventrem vadat **D**icitur huiusmodi quosdam quod dum est in ore adhuc prius est sub illis speciebus sed statim cum glutitur corpus christi transsit in mentem. et species ille panis et vini in ventrem **A**lii quibus magis credendum est dicunt quod intrat in ventrem. et ibi tam diu remanet quodum species ille sunt incorrupte. et cum species desinunt ibi esse panis et vini. desinunt etiam ibi esse caro et sanguis christi **Q**uod etiam contingeret in pixide si per diuturnam conseruationem corruperetur et perirent ille species. **N**ec obstat verbum augustini quod videtur mouere eos qui sunt in pretere opinionem. scilicet quod quod diu est in ore tantum diu est in mente. nec datur in decessum. sed rapitur in excessum **P**er hoc enim non negat **A**ugustinus quin vadat in ventrem sed negat quod transiatur in alimentum corporis et quod digeratur

Sacramēto

in stomacho et q pars trahatur ad epar. et formetur in sanguinē quo restaurentur deperdita cor/ poris. et ps impuriōz in secessum vadat sicut ē videre in cibo corpo rali hoc enim nephās esset dicere imo etiam cū assensione cogitare

De qualitate seu con ditione recipientiū

Nunc de cōditione recipiē/ tiū restat aliquid tangen/ dū Et pmo queritur. An possit sumi ab illo qui est in peccō mortali Et an debeat hoc sacmen tū in aliquo casu exñti in peccato mortali dari Itē an exñti in peccō mortali possit loco eucharistie da ri hostia nō cōsecrata Itē an pos sit sumi ab eo qui nocturna illusio ne pollutus est Et an a mēstruata Itē an ab eo qui nocte pcedente cognouit vxorē suā Itē an licz co gnoscere vxorē suā die receptiōis Itē querit qre nō dat eucharistia populo sub vtraq specie **R**ñ de tur in pmo casu et dicūt q aut ali quis scit se esse in peccō mortali an nō Si scit peccat mōzliter sumēdo nec debet aliquo modo sumere Si nō scit se esse in peccō mortali sit tñ sed post sufficiēs cōsciētie sue scruti niū hoc dephendere nō pōt 7 tūc sumere potest. nec peccat si sumat. An aut debeat exñti in peccō mor tali dari si petat **D**istingue Quia aut ille qui petit est in mortali pub lico. aut in occulto Si in occulto

eucharistie

Clericū

quis illō certissime sciat sacēdos petenti tamē in publico debet da ri Alioquin peccatū secretū pub/ licaret. qd fieri nō debet Si autē petat in secreto vetare potest sa/ cerdos et debet Si autē sit in pec cato mortali publico. tūc publice negare debet. vt publicis meretri cibus et histrionibus et hui' modi petētibz et nō petentibus qbus negare debet vt plene dicit canon de conse. di. ij. **D**e hoc. aut qd scdo querit scz An exñtenti in pec cato mortali debeat dari simplex hostia loco eucharistie Dicūt ma iores q nō. tum quia hoc non vi detur deus facto suo approbare. imo cōtrariū Nam corpus suū de dit iude. quē sciebat esse in morta/ li peccato. tum quia nescitur an vi sitauerit eū dñs. quia nescit tarda molimina spiritus sancti gratia. tuz quia simulatio talis esset ei cui da retur inutilis Exquo enī corpus xpī petit per eū non stat quin acci piat. et sic equaliter peccat Secus si expresse peteret sibi hostiam nō consecratā dari. tunc enim ei dare posset ita tamē q illa hostia seor/ sum poneretur a cōsecratis ne ec/ clesia deciperet dando ei nō cōse crataz. ac si consecrata foret Pro/ pter quam etiā causam rephatur cōsciūs sibi mortalis criminis. simu/ lans se conficere vbi non conficit. **U**t habet extra de missa. celebr. ca ab hoīe **A**d tertiū quo scz qre An pollutio nocturna impediat

Compendiū

sumptionē. Rñdetur aut q̄a venit pollutio ex supfluitate humoz vl ex infirmitate nature. vel ex illusione diabolica. et tñc nullus dicitur ibi esse reatus culpe. nec cogit q̄s ppter talez pollutionē abstinere a ministerio altaris. vel a sūptione eucharistie. Et dico notāter nō cogitur. quia causa reuerentie a tali celebratione aut sumptione abstinere laudabile est. Si aut attingat dicta pollutio nocturna ex crapula. vel ex aliqua fede delectatiōis pmeditatione. tñc si potest fieri sñ scandalo debet abstinere. nisi nētas cogat vtpote vbi alius qui celebret nō inuenit. Magna enim reuerentia exhiberi debet sumptōni etñ fieri potest multo maior consecrationi. Ceterū mēstruata nō est arcenda a cōmunionē. eo q̄ passio sit. et pena sit hoc pati. et nō culpa. Et ppter penā quis arcendus nō est. Nō aliud sequēs qd̄ est q̄rtum. An scz ab eo qui nocte pcedēti cognouit vxorē suāz suscipi possit eucharistia. Dicif q̄ reddēs debitū ppter fidem thori et iustitiam. vel etiā exigens ppter bonū plis. nō debet phiberi a cōmunionē. s̄ suo iudicio est circa hoc relinquēdus. An velit scz abstinere ex humilitate. vel accipere ex deuotione. Sec⁹ autē est si ex infirmitate carnis b̄ exigat. quia iste monendus est ne accipiat. et nō est suo iudicio quo ad hoc relinquēdus. Si autē oib⁹ modis ex deuotione se ingerat nō

theologie

est phibendus. Hoc etiā seruādū est respectu q̄nti. q̄ die scz cōmunionis causa reuerētie nullo mō reddendū est debitū. nisi alter coniugū instanter petat. Si etiā aliter reddat. vel etiam si petat. peccat quidē sed non mortalit⁹. Nō vltimū vero scz sextū quare non dat populo sub vtraqz specie. Dicif q̄ triplex est ratō. Una quia nō legif xpūs corpus suū sāguini intindū prebuisse. Nec est cōtrariū de iuda cui videtur dñs intindū panē porrexisse. Quia fm Aug⁹ prius verum corpus dedit. et postea panē vsualem intindū. Alia causa ē imminēs periculū quia scz facili⁹ caderet gutta sanguinis. q̄ mica hostie. quia in hostia partes cohēnt sibi. non sic in sanguine. Tertia cā est pcedens signum. quia in lege qua in sacrificijs offerebant libamina de libamēte nihil habebāt offerentes. sed sacerdotes im. licet de alijs haberēt. Ut ergo agnoscatur veritas signo nō datur populo eucharistia cum sanguine.

De qualitate seu conditione ministri sacramenti

Ultimo restat dicere de ministro scz quis posset cōsecrare. Et scias q̄ habens ordinē sacerdotalē et solus talis potest consecrare eucharistiam. et corpus xpī conficere. Quinimo et si male vite fuerit et hereticus dūmodo formā ecclesie teneat. et intē

Sacramēto

tionē habeat consecrādi. cōficere potest corpus xpī q̄uis magr in sentētijs videatur sentire cōtrariū nisi intelligat de his qui p̄scifi ab ecclesia non obseruāt ritū celebrādi ab ecclesia traditum quia tunc cōstat q̄ nō cōficiūt. Nec obstat q̄ s̄m canones prohibet q̄ missa aut aliqua sac̄menta recipiant ab hēticis. symoniacis. scismaticis. fornicarijs. quia per hoc non dicitur quin cōficient. Solus ēgo vt dixi habēs ordinē sacerdotale cōficere potest. Sed querit̄ vtrū non ieiunius potest cōficere. Itē an post sumptionē medicinaliū vel potuz aque. Itē si non debito loco. vtpote in altari non cōsecrato. vel super terram vbi non est altare. vel sine sacris vestibibus possit celebrari. Ad primū dicendū est q̄ p̄pter institutionē ecclesie apostolice peccat mortaliter. qui pransus celebrat cōficit tamē dūmodo intentionē habeat seruandi formā et debitā materiā. Qd̄ autē a ieiunio cōficiat̄ non est de sac̄menti essentia. Ad sc̄dū dicit̄ q̄ post medicinaliū sūptionē vel etiam potū aque nō est celebrandū. eo q̄ omnis cibus q̄ visualiter cibum vocamus. hoc est qui transit in ventrē si non cōuertatur in corpus frangit ieiuniū et impedit celebrationē. Insuper huiusmodi medicinalia in hoc impediūt. quia frequent̄ inducunt abominationē. Si tamē isti de facto cōfecerint. consecratū est. sed grauiē

penitentie

Clerici

peccant. In. iij. articulo siue casu dicitur q̄ huiusmodi si tamē habēt intentionē cōficiendi cōficiūt s̄ mortalissime sc̄z qui in nō debito loco v̄l sine sacris vestibibus celebrat. Et si posset inueniri foret degradādo?

De sacramēto penitentie

et p̄tinentibus ad ipsum

Quoniam de sacramēto penitentie sufficienter in summa Raymūdi tradit̄ que passim apud fratres habetur idō pauca hic de hoc penitētie sac̄mento dicenda sūt. Et primo de ipso sacramēto in genere aliqua dicantur. Sc̄do aliqua de eius p̄tibus tāgant̄. In genere ergo p̄us vidēdū venit. Quid est penitētia. Quot et que eius species. Quid in ea sit sacramentū. Et quid res. Et quis sit eius effectus. An necesse sit q̄ fiat in caritate et volūtarie. Et an quis possit pro vno peccato mortali penitere. nō. penitēdo de omnibus. An penitentiā p̄ se factāz teneatur quis dum cōualuerit iterū facere. An penitētie hic diminute a cōfessore iniūcte supaddet deus qd̄ deest in purgatorio. Que sunt p̄t̄ie regulares ⁊ canonicę. Et q̄re pro peccato mortali tenetur quis ad septennem p̄niam. An p̄t̄ie sint arbitrarie. Quis sit minister in hoc sacramento.

Quid ē penitētia in generali

⁊ a

Compendiū

Et aut pñia fm Amb ma la pterita plangere itez plangēda nō omittēre. i. nō habere ppositū iterū cōmittēdi Et nota q fm magr in li. iij. sñia. est pñia interior scz contritio. et exterior scz cōfessio et satisfactō Interior vero pñia quodāmodo radicabilis omnis pñia est Ipe eni dolor exerit se in ore per cōfessionē exerit etiā se in ope per satisfactio nem Et hec interior pñia id est cō tritio habet spēaliter fm Ambro.

qz ipa pncipaliter ē pñia radicabiliterqz omnis pñia

Quot et que sint peni tentie species..

Distinguitur at tres spēs pñie. i. solēnis que fit in ca pite ieiunij cū illa solēnita te de qua habet de pñia di. v. ca. In capite Itē publica cū iungit scz alicui pegrinatio per mūdū cū baculo cubitali. et cū aliqua veste religiosa tali pñie apta. Itē pua ta que q̄tōdie imponit his qui se cretius sua cōfitent pēca Cetera cir ca hec q̄re in sūma Raymūdi titu. de penitentis.

Quid in penitētia

fit res et q̄o sacm et de ei' effectu

Quid autē in ea fit res. et quid sacm Dicit q sic in sacro eucharistie spēs pa nis et vini sūt sacm gemine rei. i. corporis xpi veri et mystici. ita hic cōfessio et satisfactio sūt sacm con tritionis et remissionis pēci Unde

theologie

virtute cōtritionis efficiūt qd figu rant. scz remissionē pēci Sic ergo intelligēdo p̄tz q contritio diuersis respectib' et res est. et sacm. Res scz cōfessionis et satisfactōis que sūt ei' sacm Et sacm remissionis pēci q̄ est eius res Et quo in pte p̄tz quis sit effect' pñie. i. remissio pēcor. et cōmutatio pene eterne in temporalē Et ex cōsequenti colla tio vite eterne.

An quis possit de vno

pēco penitē et si penitēdo de oib'

Aut exis in vno morta li pēco possit agere pñiaz fructuosā de alijs Prius est inq̄rendū Et dic q nō Qz etiā apud hoies remanētib' in inimici tijs nō recipit satisfactio ledentis In cū retento vno mōzli pēco in imic' dei fiat pēcor et ab eo auer sus patz q valere nō p̄t pñia pro plibus omissis. vno tm retento qz in illo vno inimicat deo Et B sat. clamat apls p. ad cor. xij. dicens Si habuero pphetiā et corpus meū tradidero ita vt ardeā. chari tatē aut nō habuēo nihil m̄ pdest In opinio que in. iij. sñiaz ponit cōnriū manifeste hētica est Si in hoc q̄ras an opteat q pñia sit vo luntaria ad hoc q satisfaciatur Dic q sic Distingue tm q aliqd dicat volūtariū duplr Aut p̄ se vt sa nū esse est volūtariū ppter se. i. p̄t ipam sanitatē. qz eni bonū ē sanū esse. iō sanari volo Aut p̄t aliud scz ppter bonū exiū se q̄s. sic secari volūtariū est. nō qdē ppter se sed

de sacramēto

Propter omnem sanitatem Sic ad propositum dico penam que est in penitentia optere voluntariam esse. non quod propter se. quia nullus propter se. id est propter ipsam penitentiam vel penam eam vult aut libenter accipit. sed bene ex consequenti scilicet propter salutem anime consequendam

An penitentiam pro se factam

teneat homo dum conualuerit iterare

Quoniam cum queritur an penitentiam per alios factam teneat quis dum conualuerit iterum facere.

Putat egrotus aliquis dum adhuc sanus erat. penitentiam condignam suscepit a sacerdote. Deinde de vita sua desperans. ipsam amicis imponit. qui eam pagit antequam plene conualuerit.

Queritur utrum iste post suam conualuentiam. ad penitentiam iniunctam sic per amicos suos pactam teneat Respondetur quod potest apud talem dubium esse. utrum illi sui amici ipsam penitentiam ex charitate fecerint. que talis non sufficeret Insuper quod non tam efficaciter satisfacit penitentia ab alijs facta. sicut illa que ab ipso met penitente fit. Ideo securum est quod iste de ea iterum satisfaciatur. postquam fuerit redditus sanitati Immo et eam facere teneat. ne incerto se discrimini committat Et expedit quodcumque. quoniam si per penitentiam per alios factam satisfecit pro culpa secunda quam ipse faciet. cedit ei in augmentum glorie.

An penitentie diminute

addet deus in purgatorio quod deest

Respondetur Equetur deo articulo questionis scilicet An penitentia diminute inflat deus addet deus quod deest in

penitentie

Cleu.

purgatorio Dicit magister in libro sententiarum quod sic dicitur enim Si interior penitentia scilicet contritio in vindictam peccati non sufficit nec exterior penitentia hic impletur Deus qui modos et measuras peccatorum novit. penam sufficientem addet. Unde quando condigna penam non infligit sacerdos vel si infligit. non tamen implet. non absoluit penitentem a condigna vel tota pena cernente. sed a tanta. id est quanta facit hic Unde de tanta erit absolutus non autem de residua. quoniam. scilicet in purgatorio compleat. tamen magnitudo contritionis et fervor implendi quod iniungitur multum poterit facere ad hoc quod condigna reputetur Unde dicit hugo de sancto vic. libro suo de sacris Sepe quod minus foris agit efficacius intus operatur In aliquo enim opere exteriora exteriori magna potest deuotio esse.

Que sunt penitentie

canonice et quare pro peccato mortali agi debet penitentia septennalis

Que autem penitentia canonice sunt **R**espondetur ex hoc accipe. quod regulariter pro peccato mortali debet agi septennis penitentia ut dicit canon. xxxiii. q. ii. Cuius dicti multiplex ponitur ratio propter eam quam ponit canon de maria scilicet sorore moysi. que habet exclusum diem per septem dies ex castris Unde scilicet propter septuplicem gratiam spiritus sancti recuperandam quam peccando perdidimus Item propter septuplicem cursum peccatorum. quia uno peccato perpetrato occurrunt omnia septem capitalia. secundum opinionem dicentium quod habito uno habent omnia iuxta illud per sexdecim septemdecim nequicie in

Compendiū

corde eius Item ppter recuperatio-
nem septē dotū. quia per peniten-
tiam septē dotes recuperamus. qtu-
or scz corporis. et tres anime. De
quibus supra in fine tractatus de
symbolo fidei. in declaratione scz
duodecimi articuli Item ppter re-
cuperationē septē illorū ex qbus
cōstat homo scz quattuor elemen-
torū. quo ad corpus. 7 triū virium
scz rationalis irascibilis et cupi-
scibilis quo ad spiritū Pro enor-
mitate tamē criminis debet qnqz
maior penitētia qz septēnis infligi
De qua materia require in sūma
Raymūdi ti. de pnia.

Actū penitentie sint arbitrarie vel non.

Quā etiam penitentie arbi-
trarie sint nec ne Et q̄liter
sicz qualiter nō Dicit idē
Raymūdus eodē titulo de penitē-
tia Nota tamē circa hoc duplex ē
opinio Una ponit q omēs peni-
tentie arbitrarie sunt id est quia
in voluntate sacerdotis est dare.
vel plus vel minus et hoc ex pote-
state et vi clauū Et huic opinioni
fere omnes cōfessores inniuntur.
Alia ponit q ita arbitrarie sūt q
sacerdotū est iudicare de omnibus
circūstantiis contingentibus. et tamē
a canonibz nō recedere id ē a pe-
nitētiis a canone iniūctis Cōside-
ratis enī circūstantiis si grauiores
fuerint penā canonicā aggravare
possunt. Si vero leuiiores fuerint
sic scz q factū diminuāt. tūc de pe-

theologie

na canōica poterūt diminuerē Et
hec est opinio securior.

Quis sit idoneus mi- nister in sacramēto pnie.

Minister autē huius sacmēti ē
sacerdos Nā solis sacer-
dotibus dedit dñs p̄tātē
ligandi et soluendi Et licet quilibz
sacerdos ex vi ordinis huius sacri
minister sit. nō tñ cuilibet sacerdoti
indistincte pmissū est ista p̄tātē vi-
mo resp̄ctū aliquorū ē hmoi p̄tās
ligata Ut tāgit Raymūdo in sū-
ma sua ti. de pnia. di. ij. q. est de cō-
fessione. 7 tenet penitēs Et p̄tibus
p̄agphīs seq̄tibz vsqz in finē dē
scdē distinctiōis Et infra aliq̄liter
ec tāget vbi de ipa cōfessiōe ageť.

De p̄tibus sacramenti penitentie in generali

Nunc ad pres p̄tē atten-
dendū ē q sūt tres scz tri-
plex p̄c̄m. cordis. oris. et
opis Vel fm̄ p̄plex allectiūz ad
p̄c̄m. s. cupiam carnis cupiam
oculorū. et supbiā vire. Et sūt iste
orritio cōfessio et satisfactio Item ē
p̄plex diēta. qua deueniť i celū De
qua exo. ij. Ibim⁹ viā triū diēz z
De p̄ma s. de orritiōe tāgendū ē
p̄mo qd sit An dolor mīm⁹ suffi-
ciat ad hoc q q̄s virtutē hēat orri-
tiōis An oporteat orritiōnez cum
tota vita p̄tendi

De p̄ma pte peniten- tie Quid sit orritio.

de sacramēto

Diffinitur autē cōtritiō ab aliquibus sic **C**ontritiō ē dolor volūtarius pro peccatis semper in se puniens quod dolet admisisse. **Q**ue diffinitio licet generaliter penitētie convenire videatur. tamē maxime convenit ppter contritiōnē. **I**n cōtritiōne enī esse ipsius penitētie maxime saluat. eo qd oportet semper illam actu cum penitētia esse. **A**lias autē partes penitentie in casu sufficit vt assint sūm votū et voluntatez. **D**iffinitur etiam et ab alijs sic **C**ontritiō est dolor pro peccatis assumptus cū pposito cōfitendi et satisfaciendi. **Q**uoniam nisi assit ppositus cōfitēdi et satisfaciendi non est cōtritiō. sed potius attritiō nominatur. **S**i obijctas qd in valida cōtritiōne deletur culpa et pena. **U**nde cum confessio et satisfactio pene sint. tā intensa potēit esse contritiō. qd neqz oportebit adesse confessionem neqz satisfactionem. **R**espondeo quod dicitur potest qd nemo novit se talē cōtritiōnē habere qd delere possit vtrūqz. **U**nde vt non cōmittat se quis discrimini. oportet qd quis habeat validā contritiōnē. habeat nihīlomin⁹ ppositū cōfitendi et satisfaciendi. maxime cuz ista sint in pcepto ecclesie. et nō parere pcepto transgressio ⁊ peccatū mortale sit. **S**ed tamen scito qd cōtritiō sola in articulo mortis vbi non apparet cui possit fieri confessio sufficit ad salutē sed qm incertū est vtrū tūc

penitentie

Clevis

cōtritiō possit haberi stultū ē illud tempus expedare. et tāto se discrimini reservare.

An minimus dolor suff

ficiat ad habendū virtutē contritiōis. **N**on dolor minimus possit esse contritiō vel sufficiat ad deletionē culpe p̄cipue tū dicatur **T**ren. ij. Magna velut mare cōtritiō tua. dubitari potest. **S**ed dicūt magis qd minimus dolor sufficit ad deletionē culpe. dū modo informat⁹ fuerit charitate. vtpote qui exerat a se ppositū cōfitendi et satisfaciendi. quia talis dolor cōtritiō dicitur. **E**st ego talis dolor contritiō minima. et hec delet tū culpā et reatū seu debitum pene eterne. **Q**ui si maior fuerit delet partē pene tēpālīs debite. **S**i vero maxim⁹ fuerit totā penam ⁊ totā culpā delet. **Q**ue aut talis sit nescio. de⁹ scit. **E**t dicit magna vel maior vel maxima contritiō sūm qd ad maiorez dolorēz monemur. **E**o qd p̄poni sumus ad dolorē minore debito qui nō liberat a gehēna. **E**t qd per maiorez dolorē euacuatur culpa et tota pena hinc cōtritiō dicitur minor et maior ⁊ maxima. **S**ed nunq̄ oportet qd tātus sit dolor vel pigentia vt nollz hō pro toto mūdo vel p vita obsequia itē mortaliter peccare. **P**lane dicit qd sic. eo qd min⁹ bonū sp̄ dēt velle amittere ne malus amittat. **D**eus enī in infinitū maius bonū

Compendiū

est toto mūdo. qui tamē amittitur in mortali pēco. **N**ude si penitens p̄fiteatur se esse in tali p̄posito amplectēdus est quia bene validam habet cōtritionē. Si autē p̄fiteat se in ambiguo esse utrū cederet v̄l sustineret mortēz anteq̄ peccaret mortaliter. adhuc fōtēdus est nō abijciendus. Sufficit enim aliquo modo istud ambigū. **E**o q̄ null⁹ certus est v̄t cederet vel sustinēt. **U**t dicit Aug⁹ in lib de v̄ginitate. **S**ed si ex deliberata cōsciētia dicat se certū esse q̄ prius peccat q̄ cederet toti mūdo. vel mortēz pateretur. **I**stū dicit nō esse cōtritū nec vllam recipere remissiōm peccatorū. **E**o q̄ nullam habet cōtritionē. **H**anc tamē quātitatē cōtritionis nō debet cōfessor exigē vt coram se cōfiteatur penitēs. **S**z per signa debet eam in ip̄o supponere. **S**i ita tamē de facto p̄fiteat tenendū est quod dixi.

An cōtritionē opor

teat cum tota vīta p̄tendi

O Excessione contritionis vtrum videlicet oporteat ip̄am cū tota vīta p̄tendi maxime cū medicina nō p̄tendat vltra morbum dubitari pōt. **S**ed dic q̄ dolor cōtritionis nō finitur nec finiri debet in hac vīta. imo sicut infinita est offensa in peccando. quia in deū qui est infinit⁹. ita exigitur vt dolor de offensa p̄ mō possibī sit infinitus. vt scz eternū

theologie

tatē saltē vīte homīs habeat cum eternitatē simpliciter habere non possit. **E**o q̄ nemo sit qui semp viuat. **H**oc ē si in eternū in hac vīta viueret. in eternum de pēco dolere deberet. **I**nsuper morbus peccati q̄uis euacuatus sit q̄ntūz ad culpam et reatū semp tamē manet q̄ manere debet q̄ntū ad detestatiōem in memoriāz p̄petrati delicti vt dicit hugo de scō victore. **E**z quo morbo p̄tendit dolor vt ei⁹ medicina qui nō est curās morbū p̄teritū. sed p̄seruās a futuro. **D**e effectu vero cōtritionis. et an in cōtritione deleatur pēcā antequam deueniat ad cōfessionē inuenies in sūma Raymūdi ti. de peni. dist. p̄. que est de cōtritione. **E**quitur quis sit effectus. **E**t q̄ qualiter aut hoc sit intelligendū.

De scda pte peniten

tie scz de cōfessione in generali.

O cōfessione et satisfactiōe nō est opus multa t̄gere eo q̄ diffuse de his tradetur in sūma Raymūdi. **N**ota tamē quid sit cōfessio. **A**n sit nēcaria ad salutē. **E**t an cadat sub p̄cepto. **E**t sub quo. **C**ui factēda est. **Q**uantū differri possit.

Quid sit cōfessio

in spe/ ciali

O ffitur autē sic cōfessio. **C**ōfessio est legitima corā sacerdote pēcorū declaratiō. **D**icit in ista diffinitione pēcorū

de sacramēto

declaratio. contra illos qui peccata sua celando vel ea excusando occultant. Dicitur peccatorū contra eos qui recitant bona sua in confessione. vel qui cōfiteant per abnegationē peccatorū. vt non sum adulter. nō sum homicida et hui' mōi. Dicitur corā sacerdote scz qui clauem habet et potestātē soluēdi. nō coram quolibet de populo. Poterit tamē in nēitate. vt in periculo mortis coram non sacerdote fieri. Legitima dicit qd̄ importat oēs cōditiones que exigūtur ad verā cōfessionem. quas quere in sūma Raymūdi ti. de pe. di. ij. que est de cōfessione. s̄ sequit̄ que sunt nēaria ad veram confessionē

An cōfessio sit necessaria ad salutē

Propter eos qui dicūt cōfessionē non esse nēariā ad salutē eo qd̄ nō cadat sub aliquo p̄cepto diuino. Ut ptz̄ discurrendo p̄cepta decalogi. exodi. xx. Nōnū est et inuolabiliter obseruandū. qd̄ absqz vocali cōfessione vel signo quod loco vocis sufficiat. nō est salus. dūmodo cōfessor haberi possit. Eo qd̄ dicit Ambro. Non potest quis a p̄ccō iustificari nisi peccatū fuerit cōfessus. Et cōcedendū est qd̄ sub p̄cepto cadat sicut omne nēariū ad salutē. Sed attendendū est aliquid sub p̄cepto cadere dupliciter scz vel p̄ncipaliter explicite vel scdario et implicite.

penitentie

Clerg.

Primo modo confessio non cadit sub p̄cepto. Eo qd̄ non inueniat̄ expresse in aliquo decē mandatorū seu p̄ceptorū. Cadit tamē scdario et implicite sub p̄cepto. et dici pōt qd̄ sub illo p̄cepto. Honora p̄tē tuā et matrē tuā. Vbi precipit̄ honor et obedientia faciēda matri ecclesie. Quia igitur ecclesia statuit et p̄cepit confessionē homini fieri. Ex d̄sc̄pti in mandato illo p̄cipi videtur. vt homi fiat cōfessio. Vbi autē confessio instituta sit et p̄cipiatur ab ecclesia. Requere in sūma Raymūdi ti. de peni. di. ij. que est de cōfessione. s̄. Cui sit.

Cui sit faciēda cōfessio

Cui autē faciēda sit cōfessio in sūma p̄dicta Raymūdi dicit̄. Verūtamē breuiter dici pōt qd̄ soli p̄prio sacerdoti est faciēda. qz ille solus habz̄ p̄tātē absolūendi suos subditos. p̄terqz in casibus sp̄cialibus scz cum dñs papa vel ep̄s in diocesi sua dat p̄prio sacerdoti adiutores sicut facit cū transfert p̄tātē suā in penitentiarios suos. vel ordinat aliquos qui p̄dicādo et exemplū bone vite dādo moneāt populū. et eos quos monuerint audiāt et ab solūāt. Vel cum plebs multa est et non sufficit p̄prius omnes audire tūc pōt ep̄s dare coadiutores. Sūt et alij casus scz cū sacerdos licentiat suū subditum vt alij cōfiteatur. Et creditur qd̄ tenetur

Compendiū

licētiare in seq̃tib⁹ casib⁹ s̃d̃itos.
Et si nō licētiauerit p̃t sub ratiōe
bitiōe alicui⁹ peti sc̃z cū q̃s habet
indiscretū sac̃dotē **I**tē cū p̃babi
lit̃ credit q̃ reuelet c̃fessionē suam
Itē cū quis fornicatus fuerit cū
filia sorore m̃re vel cū cubina p̃p̃riū
sacerdotis p̃pter q̃d incurrere cre
dit eius odiūz si confiteat̃ ei **I**tem
cū p̃babiliter credit q̃ velit incli
nare animū cōfitentis ad c̃sensū
mortalis peccati **I**tem cum quis
occultus hereticus dēphenditur.
Item s̃m aliquos cū p̃p̃riā ouem
cognouerit **I**n hui⁹ modi casibus
peti potest licentiā p̃p̃riū sacerdoti.
ne cōtemni videatur **E**t si non de
derit credit̃ vel q̃ maior adēun
dus sit. vel aliquibus illorū qui a
supiore suo vel domino papa po
tentiā absolūendi acceperūt confi
teri possit. **E**o q̃ fatuitas iudicat̃
tur cōmittere se discrimini p̃sēr
tim cum omnibus cōtradicentib⁹
possim cauere piculum in corpore
Et fatuū esset dicere q̃ aliquo casu
teneret sequi eum qui me vult p̃
cipitare in mente **S**unt et ali⁹ cas⁹
in quibus non oportet expectare
nec adire p̃p̃riū sac̃dotē **I**t cū
quis peccauerit in parochia alte
rius vbi rationē delicti efficitur
de iurisdic̃tiōe eius in cuius paro
chia peccauit **I**tem cum quis mu
tauerit domiciliū. et in alteri⁹ pa
rochia habitat **I**tē si est vagabū
dus per terras **I**tem cū est in ar
ticulo mortis **I**n quo casu siue ha

theologie

benti clauēs ligatas. siue solutas
licet confiteri **S**ed hic attende q̃
Raymundus et ali⁹ valde magni
dicūt q̃ cum p̃p̃rius sacerdos dat
suo parochiano licentiā vbi volue
rit confitēdi. oportet illū parochi
anū aliquē adire habentē genera
lem potestātē cōfessiones audien
di **E**o q̃ ip̃e p̃p̃rius sacerdos pa
rochianū suū licet possit de cōfitē
do alteri licētiare **N**on potest ta
men illū alienū sac̃dotē licētiare
q̃ talem possit c̃fessionem audire
nisi accepta ab ordinario potesta
te **E**t tamē nos passim videm⁹ q̃
plebani assumūt sibi in adiutorū
multos qui nūq̃ licētiati fuerūt
ab aliquo ordinario. **I**nde vult
et scribit **Mag̃. 6. de trano in sū**
ma sua de titulis. q̃ a iure in ordi
natione data est eis potestas ab
soluēdi. et hanc recipit quilibet in
sui ordinatione **I**nde cū assumū
tur a plebāis in adiutorū possūt
s̃m ip̃sum cōfessiones audire **N**az
cū a iure licentiā habent. nō egēt
licentiā ordinarioz **E**teteruz de
verbo quodaz quod dicit ip̃e. 6.
de trano ti. de penitētia
de gradibus peccatorū videlicet
q̃ vsus contra naturā execrabilis
sit in meretrice. sed execrabilius in
vxoze **D**ubitatio oritur ap̃d ma
gnos. eo q̃ ip̃e 6. per verbuz p̃oi
dum videtur velle q̃ ille vsus etiā
cum vxoze p̃p̃ria. semper mortale
sit. q̃d aliq̃bus nō placet. **D**icunt
eni quidā q̃ p̃p̃e n̄citatē vtpote

de sacramēto

propter nimiam pinguedinem vel apostema vel vulnus in ventre dummodo fieret in debito vase si cognosceret vir uxorem modo incōsue-
to. excusabit vir a peccato dummodo
si plis habēde hoc fieret Et vo-
cant illi vñ cō naturam solū qñ
quis nō ea pte corpīs vñtur que
ad generandū instituta ē sed alia.
Magr alexander de Ales dicit q
peccat vir si uxore suā mō brutali
cognoscendo nec nēitas excusat a
toto licet diminuat qñtitatez peccati
Nā grauiū peccaret et vt credi-
mōlīter fm ipm qui sic cognosce-
ret nulla exñte nēitate Magr **Alb**
tus dicit q nihil eorum que facit
marit⁹ cuz uxore seruato vase de-
bito ē fm se mortale peccm. h̄ pōt
esse signū occupie mortalis scz qñ
nō sufficit modus quē natura de-
minat. sed hñt modos brutorum
animaliū. nulla exñte nēitate. Nā
fm ipm qñ alter eorū nimis pin-
guis est. vel qñ oringit ventrē mu-
lieris apostemari vel impregnari.
ita q anteri⁹ nō est membrū appli-
cabile. sic cā plis hñde. vel causa
reddēdi debitū. vel cā fornicatio-
nis vitāde nō est phibendū aliter
ouenire nisi dūtaxat vbi nulla pre-
cedēte nēitate. h̄ tñ ex libidine fiēt
Istud tñ nō expedit ipm scire.

Quancū possit con

fessio differri

Quantū aut differri possit
confessio apud aliquos du-

penitentie

Cleuiq.

bitatur Dicunt enī aliqui q con-
fessio differri potest sine peccato vsq
in tps deīminatū Et q cōfessio
nem facere non sic est preceptū q
oporteat quolibet tempore fieri.
Sunt qui distinguūt Quia aut ille
qui peccauit nondū est contritus
sed manet adhuc in mortali peccato
Et tunc non cōfiteri data oportu-
nitate. sicut nō conuerti. vel nō cō-
teri. est ei omni hora peccatū Sed
nō nouū peccatū. imo aggrauatō
prioris Eo q diuturnitas sit cir-
cūstantia aggrauās peccatum. Et
aut ille qui peccauit iam cōtritus
est Dic q tenetur confiteri aliqñ.
sed non tñ. vel tunc Et ex pcepto
ecclesie infra annū iuxta formam
decretalis Omnis vtriusque. Q si
non confitetur peccat mortaliter.
propter incbedientiā factam ma-
tris ecclesie Unde illud preceptū
de confitendo nō obligat sub pe-
na mortalis. dummodo fiat infra
tempus statutū. si tamē homo sp
conteratur Sed quid si ante tem-
pus sic ad confitendū statutū con-
tingat aliquē antequā confiteat
subito mori. nec habuerit tempus
cōterendi de transgressione diuini
precepti. quo iubetur aliquādo cō-
fessionē facere. eo q sit morte pre-
uentus Puta q damnatur tan-
q legis diuine transgressor Eo q
in quo instanti prius fuit soluēdo
id est potēs soluere cōfessionē qz
potuit cōfiteri vel dolere q nō fuit
cōfessus Sed in vltimo instāi iā

Compendiū

factus est trāsgressor ihoc tñ non intelligat de eo qui ex cā ofessiōz differt. vt scz hēat cōfessorē discre-
tiorē. vel alia vtili cā. dūmodo di-
ligentiā apponat vt habeat.

De terciā pte penitētie

scilicet satisfactiōe.

De satisfactiōe breuē di-
cendū est Et pmo quid sit
Que eius ptes An nēc sit
īpam fieri in charitate.

Quid sit satisfactio

in speciali.

Diffinit autē sic satisfactio
fm gregl. a magro in. liij.
lib sūia. Satisfactio ē cās
pccōz excidere et earū suggestio/
nibus aditū nō indulgere Et vo/
cat causas pccī occasiones alliciē-
tes ad peccandū Quaz qdam p
pinque sūt pccō Et he sunt in nra
ptate. vt eas possum⁹ amouē vel
excidere. Verbi grā Cena splēdi-
da cā ppinqua est luxurie. vt Jere
vi. Saturauit eos et mechati sunt.
Et hanc cām seu occasiōē possu-
mus amouere et excidere Sicut ⁊
alie cāe seu occasiones pccī remo-
tiores. que in nra ptate nō sūt. vt
puta oblatio talis cene. vñ alicui⁹
rei delectabilis oculis cordis nrī
vel suggestio diabolica de tñ splē/
dida cena Nō est enī in nra ptate
arccere diaboluz. quin talia oculis
mētis nrē offerat Occasiōes er/
go pccōz ppinqs debem⁹ excidē

theologie

qz in nra ptate sūt Sed occasiōi-
bus pccōz remotiorib⁹ si veniant
a pte diaboli. vel carnis vel mūdi
nō debem⁹ cōsentiēdo aditū indul-
gere. eo q in nra ptate sit eas nō
recipe Aliter autē diffinit sic Sa-
tisfactio ē damni vel iniurie illate
recōpensatio fm iudiciū ⁊ ordinē
iuris

Quot et q sint ptes

Satisfactionis aut ponunt
tres ptes scz oratio elemo-
syna ieiuniū Que genera-
liora sūt in satisfactiōe cuiuslibet
pccī Cū enī qd peccat delinquit
in deū. et cōn hoc spēaliter satisfa-
cit orō Itē delinquit in eccliam. hoc
est in pprimū. et cōtra hoc spēaliē
satisfacit elemosyna Itē delinquit
in se ipm. et cōtra hoc spēaliter facit
ieiuniū De qbus illud dī Bona
est orō cū ieiunio ⁊ elemosyna.

An necesse sit cōfessio

nem et satisfactiōz fieri in caritate

Ultimo qritur cā breuitat.
de ofessione et satisfactiōe
siml vtz nēc sit q fiant in
caritate Et an qui ofitef ⁊ satis-
facit extra caritatē. teneat itez cō-
fiteri. et iterū satisfacere Et dicūt
hic ples q vtrūqz debz fieri in ca-
ritate Et repeti si fiat extra cari-
tatē Alij circa vtrūqz distinguūt
Et pmo de confessione dicunt q
optet q fiat in caritate. ex qdam
tñ cōti. ita q oportet q fiat illud
qd statutū est ab ecclia Et optet

De sacramēto

etiā q̄ dū sit q̄ charitas hēat. q̄a
semp̄ siue cōfiteamur siue non nos
tenemur hēre charitatē Et sic vt ta
ctum est nos tenemur ex quodam
ōnti cōfiteri in charitate Sed si si
at extra charitatē nō oportet vt di
cūt eam repetere. sed solū satisfacē
et cōfiteri q̄ confitēdo p̄us fidi fu
erim⁹ id ē extra charitatē. dum tñ
idem sit p̄or et posterior cōfessor et
memoriā habeat p̄ccōz cōfitentis
Alio q̄n opteret repetere. q̄a inteḡ
debet esse confessio Et isti dicti sui
ponūt rōnem q̄ scz ad hec duo. s.
confiteri ⁊ charitatē hēre tenemur
diuisim Nā p̄pter statutū ecclē tene
mur cōfiteri siue hēamus charita
tem siue nō Et similē tenemur ha
bere charitatē siue cōfiteamur siue
nō Et idō pōt vnū solui sine alio.
Ut gr̄a exempli Si teneor ire ad
eccliam. et cūz hoc teneor tota die
esse capatus in ecclia Si vado ad
eccliam sine capa non oportet me
iterato ire ad eccliam. sed solum sa
tisfacere de eo q̄ non fui tota die
in ecclia capatus Cōfiteri in p̄posito
De satisfactione aut̄ dicit q̄ in sa
tisfactione duo sūt cōsideranda. s.
ip̄a solutio debiti. et ip̄e mod⁹ soli
uēdi. ita vt per datū siue factum si
at solutio debiti. et p̄ modū soluē
di placeat solutio. Si aut̄ p̄ aliq̄
fiat extra charitatē solutio debiti.
puta penē taxate a sacerdote. sic
ieiunare per annum et h̄mōi. dicit
q̄ de rigore non exigūt q̄ iterato
reddat cū charitatē et gr̄am ade
ptus fuerit Sed soluz q̄ illud q̄d

penitentie

Cleric

defuerit in mō. ip̄e penitendo sol
uat In qui tenebat deo iniūctaz
p̄niam facere q̄d respicit debituz
et cūz hoc in charitate et bene or
dinata volūtate facere. q̄d respicit
modū soluēdi. debitum soluet sed
nō modo debito optebit talē cōfi
teri et satisfacere de indebito mō
soluēdi Et tūc erit debita satisfac
tio Quia scz efficit satisfactū p̄us
q̄ntū ad debitū Nūc vero posteri⁹
satisfit q̄ntū ad debitū modū Reli
qua plene tractant in sūma Ray.
ti. de p̄nā p̄pter q̄d multa causa
breuitatis transeo.

De sacramento exte

me vñtionis et p̄tinetib⁹ ad ip̄m.

Sequit̄ aliqua tangere de
sac̄o vltime vñtionis Et
p̄mo quid sit de eius insti
tutione Quid sit ei⁹ materia. Que
forma Quis debet minister Quis
eius effect⁹. Quid hic res. et quid
sac̄m Quis sit p̄ceptibilis huius
sac̄i Et quo ad morbum Et quo
ad eratē De loco vñtionis

Quid sit extrema vñtio

Diffinit̄ aut̄ sic extrema vñ
tio a quibusdā Extrema
vñtio est linitio olei sc̄ifi
cati. facta ad releuationē vtriusq̄
infirmittatis. s. mētis et corpis. Et
ponit̄ vñtio extrema p̄ noīe vñ
co diffiniti. q̄d qz nō habem⁹. cir
cūloq̄mur p̄ duo Iste vero f̄m̄
linitio qui ponit̄ in diffinitione so
nat in actū vel in passionē que est

Compendiū

in suscipiente ipm sacrm. sicut cū dicitur baptismus est tinctio etc. Desi-
gnat tinctio passiva. qz intingitur
baptisat. Verū si quis totū eē
extreme vnditionis vellet diffinire.
posset ita notificare **Extrema vn-**
ctio est sacrm ex vnditione infirmis
per oleū scificatū facta. conferēs
infirmis rmedii cōn pccī reliqas
et si expedit alleuationē ferēs cor-
poris infirmitati.

De eius institutione

Quando aut et vbi sit hoc
sacrm institutū est duplex
opinio Una dīc ab aplis
hoc sacrm esse institutū que videt
confirmari p glōm sup illud **Marci**
vi. Ungebāt oleo multos egrotos
et sanabant. Que glō sic dicit. Ab
aplis patet hūc morē esse traditū
vt energumini et alij egroti certo
loco vngant oleo a pontifice con-
secrato. Scdm h ergo dicendū ē
q apli a deo inspirati. dīna aucte
et volūate instituē potuerūt istud
sacrm. imo ipse deus in ipis licet for-
san tūc non vngerēt mō et forma
qua nūc fm ordinationē ecclie sit
vndio. Sed forsā ad tpūs istā for-
mā ex cā nō suauert. sic ipi vt sup
tactū est ad tpūs ex cā ratiōnabili
formā baptismi mutauerūt. vt scz
baptisaret in noie xpī. Alij volunt
q istud sacrm xpūs p se instituēit
qm iux palleгатū caplm vi. marci
Narrato quō xpūs suos misit di-
scipulos ad pōicādū statī seqtur
Et exeūtes predicabāt vt pñsam

theologie

agerēt et demonia multa efferebāt
et vngebāt oleo multos egros et
sanabant. qd non credit sine insti-
tutione dñi fuisse. **Nec** sile est de im-
mutatione baptismi qz aliud ē mu-
tare formā sacri. et aliud instituē
totū sacrm de nouo celebrandum.
Nā et forte nūc per ecclie auctē aut
aliquā sibi datā inspirationē sicut
apli habuerūt possēt aliq ad tpūs
iusta de causa circa formā alicui
sacri imutari. h totū sacrm instituē
nullus posset vt credit nisi solus deus.

Que sit materia sacra- menti extreme vnditionis

Materia huius sacri est oleus
simplex ab epō bñdictum
sine alterius rei admixtione
Cū enī oleū significet nitore dñie
et balsamū suauitatē fame. et mori-
turus maxie indiget nitore cōscie.
et nō multū suauitate fame appa-
ret q morituri simplici oleo conueni-
enter pungūtur. **Nō** crismate qd
positū est ex oleo et balsamo. Et
qm in exitu constitutus. indiget grā
sanāte. nō tm cor h etiā alia mem-
bra quibus abusus est indiget nō
tm vnditione cordis. sed etiā aliopz
mēbroz qbus maxie peccauit vt
sic trina mersio i baptismo signat
submersionē triū pccōz q in mun-
do regnāt scz concupie carnis. concu-
piscētie oculoz et supbie vite. Sic
hic multiplex inunctio signat elimi-
nationē ex diuina misericordia mē-
broz singulorū.

De sacramēto

Que sit forma huius sacramēti.

O forma autē sciēdū est qd sicut forma alioꝝ sacꝝoꝝ cōsistit in s̄mone et ope ut baptism⁹ in verbis illis baptisō te ē. Et in ope scz in mersione baptisati Et sic de alijs sacꝝis Sic hui⁹ sacꝝi forma cōsistit in ope et s̄mone In ope qdē in illa scz signatōe mēbroꝝ in forma crucis In s̄mone vero in platione hoꝝ verboꝝ Per istā suauissimā vñctionē suā p̄ssimā miam dimittat tibi deus quicqd per visū peccasti Et sic de ceteris mēbris Nec iterat ista forma sup eandē materiā per replicationē verboꝝ qz nō omnino sūt eadem verba ut patz. licet in pte eadē esse videant Sed cū multiplex sit vñctio et multiplex verboꝝ platio qz ad singula mēbra singule fiunt vñctiones. et p̄pria verba dicūtur Nunqd ad inunctionē oculoꝝ dimittunt eoz p̄cā Et s̄c̄r ad alias inunctiones alioꝝ mēbroꝝ alia eoz p̄cā. vel an oia p̄cā simul dimittātur Dicūt qd oēs alie ille inunctiones licet fiāt diuersis t̄pibus tñ p eodē t̄pe scz p ultimo instātī plationis et oplete inunctionis facte censent sicut in s̄c̄r dictū est sup in cōsecratione eucharistie Nā sic hic ē tūc enī oīa p̄cā simul dimittūt scz in ultimo instātī toti⁹ inunctionis et plationis verboꝝ p quo fiūt omnes inunctiones

Quis sit debitus mī

extreme vñctiōis C̄lex.

nister in sacꝝo extreme vñctionis.

O ministro autē hoc ē tenēdū qd solus sacerdos pōt hoc sacꝝm oꝛferre. et solus ep̄s hoc oleū oꝛsecrare Qd patz tūz ex aucte b̄i Jacobi qui in sua canōica caplo vltimo dicit Infirmatur aliq̄s in vobis inducat p̄/ sbyteros eccl̄ie. et oꝛent sup eū. vñgentes eū oleo in noīe dñi ē. Tūz qz istud sacꝝm oꝛsumatiū est p̄nie Et idō pertinet ad clauēs que solis sacerdotib⁹ cōferuntur.

Quis sit effectus istius sacꝝi

Effectus autē hui⁹ sacꝝi s̄m magꝝm in lib̄ s̄nīaz pōmē duplex scz sanatio corpis et sp̄s. ut sicut hō ex duob⁹ cōstat scz ex corpe et aīa Ita sit effectus hui⁹ sacꝝi sanatio vtriusqz s̄ p̄ncipali⁹ mentis. qz iste effect⁹ s̄p seq̄t in vere penitente Et ista sanitas mētis in duob⁹ cōsistit scz in p̄cōꝝ remissione. et in virtutū āpliatōe

Quid hic res et quid sacꝝi mentū sit

O Enīqz ut sciatis qd sit hic res et qd sacꝝm Nōnd qd s̄m qdōā sacꝝm hic est ip̄e vñctus olei. siue oꝛsignatio cum oleo Res autē ē ip̄a gr̄a sp̄s̄s̄c̄i. q̄ dicto mō efficit sanationē mētis. et etiā qñqz corpis. qñ scz expedīēs fuēit Scdm alios autē sacꝝm ē ip̄z oleū Res autē gr̄a sp̄s̄s̄c̄i ē. Est autē inuenire in illa p̄mā s̄militudinē. qd gr̄a sp̄s̄s̄c̄i ad modū olei linitia ē morbi sp̄ualis. Iustificat etiā et oꝛo

Compendiū

latur ab hac vita exeuntes. In in
ps. Ut exhilaret faciem in oleo id ē
mentē q̄ facies interior est in oleo
extreme unctionis. Et panis. i. eu/
charistia que inunctis exhibet cor
hominis confirmet.

Quis sit p̄cep^{tibilis hui⁹}

Quis autē perceptibilis sit
hui⁹ sacri. Dicit q̄ nō om̄i
morbo verat⁹ s̄ solū mor/
bo grauiori in quo time^t piculum
mortis. Tam q̄ ois egritudo cor
poris crescēdo p̄t reducere hoīem
ad obitū in om̄i morbo cum cepit
imminere periculū mortis p̄terit
istud sacm dari. Sed nūq̄d puuli
et ignorātes et amētes p̄nt inungi.
Dicit q̄ nō. Cū enī hoc sacm nō
debeat dari nō recognoscētib⁹.
et nō postulātib⁹ ipm. Tales autē
sūt puuli et ignorātes. qui om̄ino
vsū rōnis amiserūt. Et furiosi nisi
habuerint dilucida interualla. Dī
q̄ hmōi inungēdi nō sūt. Posset ei
esse piculū tā in irreuerētia. q̄ etiā
in imūdijs que hmōi hoīes oco
mitant⁹. Si tñ furiosi habuerint lu
cida interualla. possēt in illis inter
uallis inungi si immineret periculuz
mortis.

De loco unctionis

Que locis autē unctionis est
variatio ap̄d diuersas ec/
clesias. Hoc tñ sp̄ tenēdū est q̄ lo/
ca q̄nq̄ sensuū p̄ncipaliē inungen
da sūt. sicut oculi. aures. nares. pe
des et man⁹. Quidā autē addūt pe
ctus et renes. et vmbilicū in q̄bus
delectatio ē venerea licz nō opteat

theologie

Sed ubi inungēdi sūt mutilati. Di
cit q̄ in loco mutilationis. q̄ licz
mēbro careant. nō tñ carent pōn
q̄ oplet ad⁹ p̄ccī ab intra. licet nō
ab extra. Et ideo vt expiet p̄ccm
cū mēbrū nō supsit. in loco infisio
nis vel in loco illi mēbro maxime
vicino inungēdus est.

De sacramēto ordinis

et p̄nētib⁹ ad ipm in generali.
In sacro ordinis p̄mo occurrit di
cendū. Quid sit ordo. Quid ibi p̄
materia et q̄d p̄ forma. Quot sūt
gradus et sufficiētia eoz. Quot sūt
de nēitate hui⁹ sacri. Qui ordines
sacri. et quare sic dicantur.

Quid sit ordo et q̄mō diffiniē

Diffiniē autē sic a magro in
lib⁹ s̄nīaz. Ordo ē signacu/
lū q̄dā sacri quo spūal⁹
ptās tradit⁹ ordinato et officium.
Itē q̄dā antiq̄z magroz ita diffi
niūt. Ordo ē sacm spūalis ptātis
ad aliq̄d officiū in ecclia ordinatū.

Quid in sacramento

ordis sit materia. Et q̄d res sacri.
Quid autē sit hic p̄ matēia
et q̄d p̄ re sacri a q̄bus oā
dī q̄ sic in baptismo tria
sūt. Unū scilz q̄ tñ est sacm. s. aq̄
vel tinctio cū vbo. Et aliud q̄d est
res tñ scz remissio p̄ccī. v̄ collatō
grē. Et tertiū q̄d ē res et sacm. s.
caracter baptismal⁹. Sic hic ē aliq̄d
q̄d est sacm tñ scz illa signa v̄si/
bilia cū v̄bis q̄bus spūalis ptās
tradi oñdit. Et in hostiaris tra/

De sacramēto

oīto clauū cū verbis ad hoc pti/
nētibz In lētoribz traditio libri
p̄phaz cū v̄bis ad hoc institutis
Et sic de alijs Et aliqd qd est res
tm̄ scz gr̄a spūsc̄i infusa. vel pt̄as
spūalis Est et aliqd qd est sac̄m
et res scz carācter qui imp̄m̄t Alij
ponūt duo p̄ora p̄ sac̄o et re Sz
tūc circa h̄ oīē dubiū cū dicat qd
hoc sac̄m sit aliqd sacratū signū
exteri cū v̄bis ad hoc ordinatis.
Et in q̄busdā ordinibz sic in sacer/
dotio sit p̄ sac̄o imp̄itō manuū
cū forma v̄boz An si ab vno v̄ba
p̄ferant et ab alio manū imponat
ordo p̄ferat Et p̄t qd nō. Ut in
decreto di. xliij. c. quorūdā clerico
rū et ex textu et ex glosa

Quot sūt ordinū gra

us et v̄n eoz nūerus et sufficiētia
Not aut sint ordinū ḡo
dic maḡ in. liij. s̄n̄iaz qd s̄
v̄ij. scz hostiariat. lētoris
exorciste. acoliti. Subdiaconi diacono/
ni et p̄sb̄ri Quoz est of̄icē corpus
xp̄i qd ē excellētissimū officioz hu/
manoz Et iō sup̄ sacerdotiū nō ē
ordo sup̄ior. imo nec ep̄atus. nec
archiep̄atus. Quoz numerū et suf/
ficiētiā sic potēis accipe Ordinū
vn̄ ē sup̄mus et p̄ncipal̄ scz sacer/
dotiū Alij sc̄d̄arij et huic defuiētes
Sup̄m̄ ordo duos habet actus
scz p̄ncipalē qui ē cōficere corpus
xp̄i Et sc̄d̄ariū qui ē p̄lm̄ p̄para/
re vt idonee cōicet Sc̄d̄arij autēz
ordines et huic sup̄mo ordini def/
uiētes Aut defuiūt ei qd ad actum

ordinis

Clerici

suū p̄ncipalē aut quo ad actū suū
sc̄d̄arium Si quo ad actū suū p̄n/
cipalē qui ē of̄icere corp̄ xp̄i tunc
est pt̄as sup̄ hostias ex q̄b̄ of̄iciē
corp̄ xp̄i Et h̄ pōt esse dupl̄r Oz
aut in op̄atione qd ad p̄lm̄ qd eas
offerūt tēplo Et sic ē ordo subdia/
conat Subdiaconi enī interest ac/
cipe hostias a p̄plo et reponē in p̄/
sbyterio vt ip̄as ministrare possit
diacono vt dic̄ yf̄id. Aut est pt̄as
sup̄ hostias in cōp̄atione qd ad sa/
cerdotē. et sic ē ordo diaconat̄ cu/
ius est hostias oblatas ponere s̄r
altare et ordinare vt eas ibi of̄e/
cret sac̄dos Si aut ē ordo defui/
ens sac̄d̄otio qd ad actū suū sc̄d̄a/
riū scz ad p̄pandū p̄lm̄ tūc d̄ def/
uit ei in amouēdo malū. aut in. oz/
dine ad bonū Si p̄mo mō tūc ite/
rū p̄tingit h̄ dupl̄r. s̄. aut amonen/
do malū qd ē ab eē. et sic est ordo
hostiarioz q̄rū officiū ē indignos
et viles excludē ne violēt locū cō/
onis fidelitū. aut amouēdo malū
qd ē ab intra. et tūc est ordo exor/
cistarū q̄z ē arcere vim demōis p̄/
adiuratiōes ne impediāt p̄ceptōz
sac̄roz Si aut ordo defuit sacer/
dotio in ordine ad bonū. tūc p̄t eē
dupl̄r Aut ex p̄te intellect̄ et tūc ē
ordo lētoz quoz officiū est legē
apte et distincte ad illūinationē in/
tellect̄ Aut ex p̄te affect̄. et tūc est
ordo ceroferarioz qui in signum
ignis spūalis accēdendi in cordi/
bus n̄ris cereos flāmiferos dese/
rūt Et hi sūt acoliti Acolitus enī
grece. ceroferarī d̄r latine Alij vo

Compendiū

sūt q̄ nouē sūt ordines in ecclia mi-
litate sic sūt nouē ordines āgeloz
in ecclia triūphāte Et s̄m q̄sōā illo-
rū ep̄ar⁹ ⁊ archiep̄ar⁹ cōstituūt du-
os grad⁹ q̄ additi septē p̄cedētib⁹
faciūt nouē Sc̄dm alios corona
est s̄m⁹ ordo ⁊ ep̄ar⁹ vltim⁹ et sic fi-
ūt nouē cū septē p̄noiatis Sz p̄or-
sūa potior ē in cōsp̄u modernoz

Quot ⁊ que s̄ de n̄itate
hui⁹ sacri

Equit dicē quot et q̄ s̄ de
n̄itate h⁹ sacramēti Et dī-
q̄ sex p̄cipue. scz sex viril⁹
N̄ mulier nō ē susceptibilis ordi-
nis Itē p̄cedens baptism⁹ q̄ ec̄ est
fūdamētū ceteroz sacroꝝ ex-
cepto coniugio N̄ si aliq̄s non bapti-
satus ordinaret nihil reciperet. vñ
oportet post baptismū si veller ali-
quē ordinē exeq̄ q̄ itez ordinaret
Itē ptās ordinātis qz q̄ nō ē ep̄s
ordines offerre nō p̄t Itē intentio
recta. vt scz ordinās intēdat facē
q̄d facit ecclia et s̄lū ordinād⁹ s̄m
q̄sōā Itē matēia seu sacm̄ vt tra-
ditio libi et s̄lū cū forma vborū
Itēz tēp⁹ seu etas s̄m q̄s qm̄ si
puul⁹ ordinē etia p̄cedētib⁹ alijs
gradib⁹ nihil recipet. cū s̄m eos i
h⁹ sacro exigat tā intētio recipien-
tis ordinē q̄ offerētis Paruul⁹ autē
qz nō hz vsū liberī arbitrii. nō hz
intētionē Alij volūt q̄ etas sit de
cōgruitate et nō de n̄itate h⁹ sacri
Et ideo in p̄dco casu puulus s̄m
eos recipit carācterē nec s̄m eos ē
reordinād⁹ s̄ albert⁹ vult q̄ in
alijs ordinib⁹ etas sit d̄ cōgruitate

theologie

h⁹ q̄ in vltimo ordine q̄ est sacerdo-
tiū ē de n̄itate N̄ plane vult q̄
ordo sacerdotij nō possit paruulo
offerri Itē ieiuniaz s̄m aliq̄s eo
q̄ s̄m eos pransus nō offerret or-
dinē nec suscipet Alij fere oēs vo-
lūt cōtrariū Multa p̄terea sūt de
honestate ⁊ cōgruitate tā ex pte cō-
ferētis ordines q̄ ex pte t̄pis. que
repies expresse in sūma Raymū. li.
tertio in p̄ncipio et cōsequentē

Qui ordines sint sa-

criz quare sacri dicunt

Postremo notandū q̄ licet
oēs p̄dicti septē grad⁹ sa-
cri sint. q̄tuor tñ p̄mi mino-
res ordines nō dicunt sacri s̄ solū
tres maiores scz ordo subdiaconat⁹.
ordo diaconat⁹. ⁊ ordo p̄sbi-
terat⁹ Et hoc p̄pter dignitatem q̄
inducit ministrantib⁹ in trib⁹ ma-
iorib⁹ ordinib⁹. optet enī eos vo-
uere cōtinētiā vel simpliciē vel s̄m
tēp⁹ Similiter in tota ecclesia occi-
dētali vbi nō vātur isti tres ordi-
nes nisi vouētib⁹ ip̄o facto perpe-
tuā castitatē Sc̄dm temp⁹ vt in
orientali ecclia vbi q̄ in matrimonio
ordinē recipiūt in m̄rimonio p̄ma-
nent Sed tñ dum ministrāt absti-
nent ab vxorib⁹ Insup illis mortu-
is alias ducē non possūt

De sacramento coniu-

gij et pertinentibus ad ip̄m

De sacramēto cōiugij non
multa necesse est hic dicē
eo q̄ in sūma Raymū. li

De sacramēto

bro. iij. de hoc sacramēto sufficē/
ter tractet. Sūt quedā tñ que ibi/
dem nō tāgunē de quib⁹ hic aliq̃
breuiter memorāda sunt videlicet
An istud sacramētum sicut alia sa/
cramēta oferat grāz et efficiat qđ
figurat. Quis sit ei⁹ effect⁹. An op⁹
diugale possit fieri sine pccō. an de/
beat reddi debitū diugale tpe im/
pregnatiōis. itē an debeat reddi
tēpe et loco sacro. itē an semp de/
beat reddi cum peti⁹. Quid hic sit
materia et forma. et quid res et sa/
cramē
tum **An sacramentum**
cōiugij oferat grām et efficiat qđ
figurat

P Resupposito qđ matrimo/
niū ē viri et mulieris diu/
tio legitima indiuiduam
vite consuetudinē retinēs. qđ diffinitō
datur fm naturam optime institu/
tā. qz tūc vna et pura fuit. ptermis/
so etiā tractatu de causa institutio/
nis hui⁹ sacramēti. et vbi institutū
fuit. et qui pñt cōtrahē et qui non
cū aliqb⁹ alijs circa hoc sacramen/
tū nēarijs. que expsse libro q̃rto sū
me Raym. inuenies. nūc querēdū
venit an hoc sacramētū sicut alia
ofert grām et efficiat qđ figurat
Vbi triplex cadit opinio. Prima
dicit qđ nō ofert aliquā grām. sed
cū alia sacramēta significēt grām
et oferāt. istud tñ signat gratiam
h nō ofert. Ihec est opinio magri
in .li. sniaz. et ppositi antispyodo/
ri. Scda opinio dicit qđ ofert gra/
tiā scz recessū a pccō nō tñ in or/
dine ad bonū. Et dicūt qđ grā illa
est qđ virtute hui⁹ sacri mitigat cō/
cupiscētia. ne ferueat vltra nuptia/
rū honestatē. Et hec opinio pba/
bilior videt. Tertia et satis perito/
rum opinio ē qđ cōfert grām etiā
in ordine ad bonū. Nō quidē gene/
ralit̃ sed ad bonū hoc tñ. qđ de/
bet facē cōiugarē. Et istud bonū
est vt fideliter cōiugi assistat. opa/
sua illi cōicet. plem susceptā religi/
ose nutriat et hmōi. Et fm hoc pa/
ter qđ efficit grām quā figurat sed
non omnē quam figurat. sicut nec
oportet figurat q̃ppe diuāctionez
fidelis aie cū xpō que qđē est effe/
ct⁹ ei⁹ nō otent⁹ qđē h significat⁹

matrimonij Clerij

Quid sit eius effect⁹
E X pmissis igitur habes qđ
duplex est effectus matri/
monij. Vn⁹ scz nō otent⁹
h tñ significat⁹. scz diuāctio fidelis
aie cū xpō. Ali⁹ otent⁹ et signifi/
tus grā scz qđ mitigat fomes et qđ
fidelit̃ diugi assistit

An amplex⁹ maritalis possit fieri sine pccō

Quā aut fieri possit āple/
rus mrimonialis sine pec/
cato vl⁹ meritorie post hec
venit dicēdū. Et dicit qđ cause q/
tuoz precipue sunt ip̃e quas fit cō/
mixtio cōiugalis. Aut enī fit causa
susciptende prolis. et hoc duplicit̃
Aut scz ad cultum diuinum ampli/
andum et hec causa sic cognoscen/
di vxorem ab omni peccato exu/
di

Compendiū

sat et reddit op⁹ meritoriu dñmō
ista intētio añ finē opis p delecta
tionē nō corrūpat. Vel fit causa
plis vt scz habeat successor hēdi/
tatis. hec causa nō excusat a veni
ali sed a mortali. Aut fit causa red
dēdi debitū et hec cā excusat a cul
pa et fm aliquos meret^r sic faciēs
dñ tñ ista intētio p inordinatā vo
luptatē añ finē opis nō supplāte^r
Aut fit causa fornicatiōis vitāde
et hec causa excusat a mortali. aut
fit causa exsaturande libidinis et
hec cā nō excusat a mortali. Vel
fm alios in hoc vltimo casu distin
gue qz aut illa libido cā cui⁹ exsa/
turāde fit omixtio coniugā tātū re/
pssa erat qz cā nollet alē coniugū cū
alio v^t alia explere. et tūc dicūt qz
adhuc ē peccm veniale. Aut in tātū
creuerat illa libido vt indifferēter
vellet qz cā siue cū sua siue cū non
sua explere. Et tūc dicunt eē mōrle
pecca

An tēpore impre gnationis debeat reddi debitum coniugale

O tpe impregnatiōis dñ
qz p⁹ periculū non debet
in tpe impregnatiōis vx/
or agnoscī. Nñ si vir eo tpe moue
atur ad coitum. debz rōne talem
motū p⁹ timorē pōci pīculi refre
nare. maxime qtuor p⁹mis mēsis⁹
Si tñ vir vxorē dēo tpe agnoue
rit nō p⁹ h⁹ peccat mortalit^r. Ve
rū eē qz mulier illo tpe maxime coi
tū vt frequēter appetit. si ipa perat
et ipe vir exact⁹ reddat sic reddēs

theologie

leui⁹ peccat. exigēs dō graui⁹ vter
qz tñ venialiter tñ

An tempore et loco sa cris debeat reddi debitum

O tpe sacro sicut dñ qz tpe
q⁹dragētime et qtuor tpm
7 rogationū 7 p⁹cipuaz so
lēnitatū nō debz alter coniugū de
bitū petē si tñ petierit cū pigentia
tñ animi qz sine coniugij vsu eē nō
possit venialit^r peccat. Si aut⁹ alē
petierit reddat. ex adu tñ iustitiez
fide thori excusat a peccō nisi i his
casib⁹ p⁹ter tpm hīdōi solēnitatem
aliq⁹ iuxta distinctiones sup⁹posi
tas grauius incideret quod pec
catuz aggrauaret. Et secus est de
loco vt volunt aliqui qz scilicet nō
tenentur in loco sacro reddere de
bitum si aliquis alius loc⁹ haberi
possit. Si aut⁹ ali⁹ loc⁹ nō possit h⁹i
vt attingit in tpe guerre vbi mul
tis noctib⁹ in locis sacris iacet^r vi
ri cū vxorib⁹ suis. tūc si alter coniu
gū soluat exact⁹. hīs de hoc do
loze cordis peccat tñ venialiter
imo si exigat cū plāctu et pigentia
qz sine vsu coniugij eē nō p⁹t. nō cre
dūt multi qz peccat mortalit^r. Nec
credas qz tūc otamine^r loc⁹ ita qz
reconciliatiōe indigeat. quia otami
natio sacri loci distinguit duplici^r
Ana que pcedit ex incōgruitate
operis qz fit in ipso respectu dñi
operis in se. Et alia que procedit
ex incōgruitate operis non qz ad
se sed qz ad cōsecrationē seu aduz
ipsius loci in quo fit. Nam illa que

De Sacramento

procedit ex incōgruitate respectu loci tñ et nō opis in se non contaminat locū in tāū q̄ indigeat reconciliatiōe Sed illa vero que pcedit ex incongruitate ad sanctificationē loci respectu operis in se ut est in magnis facinorib⁹ sicut in stupro adulterio homicidio et h⁹ modi et hec locū contaminat in tāū q̄ reconciliatiōe indiget maxime respectu aliquorū facinorū ubi se manifesta

Uñ semper Debeat reddere

debitū coniugale cū petiē

Solutione autē debiti cōiugalīs hoc tenent aliqui q̄ omni tēpore petenti debitū est reddendū s̄m oportunitatem loci Quod ideo dicūt quia ille act⁹ verecundiā q̄ndā habet sibi āneram Uñ nō oportet q̄ soluat in publico sed in omni hora omni q̄ dimisso negotio si scit alterū esse in periculosa cōcupiscentia tenetur captare secretū cubile et debitū reddere Alij distinguūt q̄ sic in preceptis affirmatiuis semper ad ea tenētur sed non pro semper ut ubi gratia Semp teneor honorare parentes meos sed nō p semper sed solū pro loco et tempore Ita hic ut dicūt quis ad semper tenetur reddere debitū sed non tenetur p sp sed solū cū oportunitas loci et t̄pis h̄ exegerit Et nota duos versus q̄ determinant qñ q̄ casus in quibus quis pōt reddere

matrimonij Clexlii.

dere debitum sine peccato s̄ non petere s̄esta sacerq̄ locus ieiunia menstrua part⁹ Si petis his peccas reddis qñq̄ licēter

Quid sit materia et q̄o forma in sacro cōiugij

Quid autē sit materia et q̄o forma dicitur q̄ materia sunt legitime p̄sone in potētia cōmixtionis sexū exītes Circa q̄ multi difficiles et diuersi cas⁹ occurrūt hoc sacramentum matrimonij impediētes qui sufficiētes in summa Raymundi determinātur quare hic causa breuitatis nō exprimuntur sed solū pro quadāz compendiosa annotatione ponūtur sex versus sequentes Ecclesie vetitum necnon tempus feriatum Impediunt fieri permittunt facta teneri Error conditio votū agnatio crimen Cultus disparitas vis ordo ligamē honestas Si sis affinis si forte coire neq̄bis Hec sociāda vetāt nubia iūcta retrahāt. Forma autē est cōsensus per verba exp̄ss⁹ ut accipio te in meaz tē vel huiusmodi Scdm̄ alios cōsensus amicorum est materia in cōiugio forma at est debita verborū platorū forma. i. Accipio te in meam tē Sed nunquid et iste cōsensus debeat ferri et esse ad carnalem copulam Et dicit magister in libro sententiarū q̄ nō in carnalem copulam nec in cohabitatiōem neq̄ corporalem sed in societatem

Compendiū theologie

cōiugalē. qđ sic exponit hoc est in carnale debitū. nō in carnalē actū
Nec obstat illud de matrimonio beate virginis qđ s̄m beatū Augl. ita in matrimonio cōsēit qđ nisi aliter de⁹ iuberet. debitū cōiugale nō reddēt
Ait enī sic Cōmittēs autē virginitatē suā diuine dispēsatiōis et cōsēit in carnalē copulā nō illā appetēdo s̄ diuine inspiratiōi in vtroq; scz et virginitate et cōmixtiōe obediēdo
Sed virginitatem quā nōdū vouerat in desidēio habuit et cū firmo pposito. cōmixtiō nē vero illā nisi de⁹ aliter disponēt in sufficiētia
Ex his satis patet qđ hic sit sacramētū et qđ res Nā sacramētū est cōsensus aior et cōiunctio corporū
Res autē duplex ē scz vnio xpī et ecclīe Itē vnio duarum naturarū in xpō Nā sicut in matrimonio cōiūctio est aior vni⁹ cum vna ita vnif xp̄s cū ecclīa qđ vna ē vt dīr Canē. vi. vna ē colūba mea
De qđ etiā vnione dīr. i. Ad cor. vi. Qui adheret deo vn⁹ spūs est cū eo
Itē sicut in matrimonio ē cōmixtiō diuersorū sexuū ita in xpō ē vnio duarū diuersarū naturarū scz diuine et humane

Explicit tractatus tertius de expōitiōe. vij. sacrorū

De septē vīrtutibus

Incipit tractatus eius

dem qrt⁹ de. vij. vīrtutibus et earū declaratione

Nunc aliq̄ tādēda sunt de vīrtutib⁹ Et pmo qđ sit vīrt⁹ in genere Quot sūt in nūero. et de earū sufficiētia Deīn de singul in spēali erit aliquāto dicēdū

Quid sit vīrtus in generali

Et aut vīrt⁹ s̄m Augl. bona q̄litas mētis qđ recte vīuitur et qđ null⁹ male vītur quā sol⁹ de⁹ in hoīe opat
Notant dīcīf bō q̄litas ad dīraz malaz q̄litatū cuiusmodi sūt prodigalitas auaricia Ad dīcīf mentis. ad dīram corpaliū q̄litatū. q̄les sūt albedo nigredo Et subiūgit. qua. scz vīute. rēe vīuit. ad dīraz scīe que q̄uis sit bō q̄litas mētis. non tñ nēario ea rēe vīuit s̄ poti⁹ ea rēe intelligit
Et addīf. qđ null⁹ male vīit. ad dīferētiā potētīaz naturalīū qđb⁹ cōtingit bñ vti ⁊ male vti. cuiusmōi s̄ rōnabilitas. ⁊ cupiscibilitas. ⁊ irascibilitas. qđ p̄prie potētīe dīcūt
Dīcīf ec qm sol⁹ de⁹ opat in hoīe. qđ ponit ad dīraz vīrtutū politīcarū. qđ vt vult p̄hs in Ethicis generatur ex frequēti bñ agē. cū vīrtutes theologicē a deo infūdantur
Ex qđ apparet qđ p̄cedēs dīffinitio est p̄prie vīrtutis theologicē
Sz prout vīrtus cōphēdit tā quatuor vīrtutes cardinales q̄ tres theo